

Міністерство
аграрної політики та
продовольства України

РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо надання споживачам інформації
про харчові продукти відповідно до
вимог Закону України
«Про інформацію для споживачів
щодо харчових продуктів»
№ 2639-VIII від 6 грудня 2018 р.

Зміст

Вступ	3
Розділ I Загальна інформація про Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів».....	4
Розділ II Основоположні вимоги до інформації про харчові продукти.....	7
Розділ III Перелік обов'язкової інформації про харчові продукти.....	8
1. Назва харчового продукту та інформація, що її супроводжує.....	8
2. Перелік інгредієнтів.....	11
3. Речовини та харчові продукти, які спричиняють алергічні реакції або непереносимість (алергени).....	12
4. Кількісне зазначення певних інгредієнтів.....	15
5. Кількість харчового продукту.....	16
6. Дата завершення мінімального терміну придатності (best before) або дата «вжити до» (use by).....	17
7. Будь-які спеціальні умови зберігання та/або умови використання.....	19
8. Оператор ринку харчових продуктів, що відповідає за інформацію про харчовий продукт.....	20
9. Країна походження або місце походження харчового продукту.....	21
10. Інструкції з використання харчових продуктів.....	22
11. Вміст спирту.....	23
12. Інформація про поживну цінність харчового продукту.....	24
13. Позначення, що ідентифікує партію або лот, до якої (якого) належить харчовий продукт.....	27
14. Обов'язкова додаткова інформація про дитяче харчування.....	29
15. Додаткова обов'язкова інформація про окремі типи або категорії харчових продуктів.....	32
16. Винятки з вимог щодо зазначення обов'язкової інформації про харчові продукти.....	35
Розділ IV Особливості надання обов'язкової інформації про харчові продукти для нефасованих харчових продуктів.....	36
Розділ V Розміщення та представлення обов'язкової інформації про харчовий продукт.....	38
Розділ VI Вимоги до інформації про харчові продукти, продаж яких здійснюється дистанційно, у тому числі з використанням засобів дистанційного зв'язку.....	40
Розділ VII Мовні вимоги до інформації про харчові продукти.....	41
Розділ VIII Вимоги до інформації про харчові продукти, що надається у добровільному порядку.....	42
Розділ IX Відповідальність операторів ринку харчових продуктів за порушення законодавства щодо надання споживачам інформації про харчові продукти.....	45
Додаток Найпоширеніші запитання та відповіді на них.....	47

Мета

Ці Рекомендації мають на меті роз'яснити вимоги Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів», а також запропонувати до уваги операторів ринку харчових продуктів кращі практики, що можуть застосовуватися для надання споживачам відповідної інформації про харчові продукти.

Статус

Ці Рекомендації носять виключно інформаційний характер і не встановлюють жодних правових норм. Вимоги та приклади, що наведені у цих Рекомендаціях, не є вичерпними, а обсяг їх застосування завжди залишається на розсуд оператора ринку харчових продуктів. Важливим є те, що Рекомендації ґрунтуються на вимогах Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» № 2639-VIII від 6 грудня 2018 р.

До підготовки цих Рекомендацій були залучені профільні спеціалісти Міністерства аграрної політики та продовольства України за підтримки експертів Проекту, що фінансується ЄС, «Подальша підтримка у погодженні українського законодавства, контролю та поінформованості із законодавством ЄС у сфері безпеки харчових продуктів, здоров'я та благополуччя тварин, фітосанітарії (EU4SaferFood, фази I та II)»

Загальна інформація про Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів»

1. Підстави для прийняття Закону

Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» № 2639-VIII від 6 грудня 2018 р. (далі – Закон) встановлює правові та організаційні засади надання споживачам інформації про харчові продукти з метою забезпечення високого рівня захисту здоров'я громадян і задоволення їхніх соціальних та економічних інтересів.

Закон визначає загальні принципи та вимоги щодо надання інформації про харчові продукти, зокрема, шляхом відповідного маркування, а також обов'язки операторів ринку стосовно доведення цієї інформації до споживачів.

Закон розроблений відповідно до Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 228-р. Закон набрав чинності 7 лютого 2019 р. та введений в дію 6 серпня 2019 р.

Прийняття Закону стало значним кроком на шляху виконання Україною зобов'язань у сфері санітарних та фітосанітарних заходів в рамках Угоди про асоціацію між Україною та

ЄС, а в його основу імплементовані вимоги Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1169/2011 від 25 жовтня 2011 р. щодо надання споживачам інформації про харчові продукти.

2. Мета Закону

Надання споживачеві інформації про харчовий продукт, зокрема, з використанням маркування, супровідних документів, сучасних засобів дистанційного зв'язку, є важливим способом інформування про характеристики харчового продукту, у тому числі: його категорію, характерні ознаки, властивості, склад, кількість, часові характеристики придатності, країну походження або місце походження, спосіб приготування або виробництва харчового продукту тощо.

Основною метою Закону є забезпечення належної поінформованості споживачів щодо харчових продуктів, які вони придбавають та споживають, що дає змогу здійснити свідомий вибір виходячи з особливостей здоров'я, вподобань, економічного рівня тощо. Сприяння здійсненню споживачами свідомого вибору надзвичайно важливе як для забезпечення ефективної конкуренції, так і для підвищення рівня благополуччя споживачів.

3. Сфера дії Закону

Вимоги Закону розповсюджуються на операторів ринку харчових продуктів на всіх етапах харчового ланцюга, зокрема, виробників харчових продуктів, торговельні мережі, заклади громадського харчування тощо. Норми Закону для операторів ринку харчових продуктів застосовуються в межах діяльності, що вони здійснюють.

Дія Закону поширюється на харчові продукти, призначені для кінцевого споживача, включно з харчовими продуктами, що реалізуються у сфері громадського харчування, та харчовими продуктами, що постачаються системі громадського харчування, та не поширюється на харчові продукти, призначені (вироблені) для особистого споживання, на матеріали і предмети, призначені для контакту з харчовими продуктами, якщо інше прямо не встановлено Законом.

4. Заборона введення споживача в оману

Надзвичайно важливим є те, що Законом забороняється використання операторами ринку інформації, що може ввести споживача в оману, зокрема, при рекламуванні та представленні харчових продуктів.

Важливим аспектом, який врегульовано Законом, є забезпечення надання точної, достовірної та зрозумілої пересічному громадянину інформації щодо харчових продуктів.

5. Основні нововведення Закону

Серед основних нововведень Закону окремо слід відзначити наступні:

1) встановлення вимог до забезпечення розбірливості інформації, зокрема, вимоги до мінімального розміру шрифту, яким надається обов'язкова інформація про харчовий продукт;

2) регламентація вимог щодо надання інформації про алергени та позначень щодо глютену;

3) запровадження однакових вимог до надання інформації про харчові продукти, продаж яких здійснюється дистанційним способом (онлайн) та харчових продуктів, що реалізуються у класичний спосіб (через торговельні мережі, агропродовольчі ринки, заклади громадського харчування тощо);

4) вимога до надання інформації про використані у харчовому продукті рафіновані олії або жири рослинного походження (зокрема, пальмову олію);

5) надання споживачеві інформації стосовно того, чи піддавався харчовий продукт заморожуванню / розморожуванню;

6) застосування нового для України підходу до позначення часових характеристик придатності харчового продукту в залежності від того, чи є харчовий продукт швидкопсувним з огляду на його мікробіологічні властивості;

7) розширення інформації у блоці про поживну цінність, зокрема, щодо вмісту насичених жирів, цукрів, солі;

8) поширення дії Закону на маркування алкогольних напоїв;

9) вимога щодо надання інформації про фактичний вміст спирту для напоїв з вмістом спирту етилового понад 1,2 % об'ємних одиниць та допустимі відхилення у визначенні фактичного вмісту спирту;

10) встановлення вимог щодо маркування нефасових харчових продуктів;

11) визначення критеріїв «натуральності» харчових продуктів, їх інгредієнтів;

12) позначення партії, до якої належить харчовий продукт, великою літерою «L» латинської абетки;

13) врегульовано питання маркування дитячого харчування.

Окрім інформації, що має бути надана споживачеві в обов'язковому порядку, Закон містить вимоги до змісту та представлення інформації, що надається операторами ринку харчових продуктів в добровільному порядку.

Розділ II

Основоположні вимоги до інформації про харчові продукти

(стаття 4 Закону)

Інформація про харчовий продукт – інформація, що стосується харчового продукту, яка надається кінцевому споживачеві шляхом зазначення у маркуванні, інших супровідних документах та матеріалах або в інший спосіб (у доступній наочній формі), встановлений для окремих видів продукції або в окремих сферах обслуговування, у тому числі з використанням сучасних засобів дистанційного зв'язку або усних повідомлень.

Інформація про харчовий продукт повинна надаватися кінцевому споживачу або закладу громадського харчування.

Відповідальним за інформацію про харчовий продукт є оператор ринку харчових продуктів, під найменуванням якого харчовий продукт вводиться та перебуває в обігу, а для імпортованих харчових продуктів – імпортер.

Положення Закону застосовуються не обмежуючи дію вимог до маркування, які можуть бути встановлені законодавством для певних харчових продуктів (наприклад,

шоколаду, плодоовочевої продукції, оливкової олії, овочів, цукру, мінеральних вод, молочної продукції тощо). До харчових добавок, харчових ароматизаторів, дієтичних добавок, ГМО тощо також можуть застосовуватися додаткові вимоги до маркування та інформування споживачів.

Інформація про харчовий продукт:

- 1) не повинна вводити в оману;
- 2) має бути точною, достовірною та зрозумілою для споживача;
- 3) не повинна приписувати будь-яким харчовим продуктам, крім природних мінеральних вод та харчових продуктів для спеціальних медичних цілей, властивостей, що сприяють запобіганню чи лікуванню захворювань, або посилатися на такі властивості.

Вищезазначене розповсюджується на рекламу харчових продуктів, спосіб їх розміщення та представлення для реалізації, зокрема форму, зовнішній вигляд, упаковку, пакувальні матеріали, розміщення на вітринах.

Розділ III

Перелік обов'язкової інформації про харчові продукти

(стаття 6 Закону)

1. Назва харчового продукту та інформація, що її супроводжує

(стаття 11 Закону)

Оператор ринку харчових продуктів може використовувати для власного харчового продукту офіційну назву, звичну або описову назву.

Офіційна назва – назва харчового продукту, встановлена нормативно-правовим актом або, за його відсутності, національним стандартом, під якою цей харчовий продукт пропонується до реалізації кінцевим споживачам або закладам громадського харчування (п. 20 частини першої статті 1 Закону).

Приклад: кава, шоколад, цукор

Звична назва – назва харчового продукту, зрозуміла споживачу без додаткових роз'яснень (п. 6 частини першої статті 1 Закону).

Приклад: мюслі, спагеті, картопля фрі

Описова назва – назва, що описує харчовий продукт, яка дає змогу споживачам дізнатися про категорію харчового продукту та вирізнити його серед інших подібних харчових продуктів (п. 17 частини першої статті 1 Закону).

Приклад: печиво з родзинками та журавлиною, батончик зі злаків з чорницею та чорною смородиною

Інформація, що супроводжує назву харчового продукту – інформація про фізичний стан продукту чи спеціальну обробку, якій він піддавався (порошкоподібний, продукт сублімаційної сушки, швидко заморожений, концентрований, копчений тощо), що має міститися в усіх випадках, коли відсутність такої інформації може вводити споживача в оману (частина друга статті 11 Закону).

Приклад: перець мелений, кава сублімована, ковбаса копчена

Інформація про замороження/розмороження харчового продукту: якщо харчовий продукт був заморожений до продажу, а продається у розмороженому стані, то назва продукту має включати слово «розморожений» (частина третя статті 11 Закону).

Приклад: лосось розморожений

Вимога щодо зазначення того, чи був продукт розморожений, не поширюється на:

1) інгредієнти, що містяться у кінцевому (готовому до вживання) продукті;

2) харчові продукти, для яких замороження є необхідним етапом технологічного процесу виробництва;

3) харчові продукти, замороження яких не впливає негативно на їх безпечність та якість.

Приклад: вершкове масло, йогурт з розмороженою малиною, піца з розмороженим лососем

Інформація про опромінення

Харчові продукти, які або інгредієнти яких безпосередньо піддавалися дії іонізуючого випромінювання, позначаються одним з таких застережень: «**опромінений**» або «**піддавався дії іонізуючого випромінювання**» (частина четверта статті 11 Закону).

Інформація про додавання білків

У випадку м'ясних продуктів, м'ясних напівфабрикатів та рибних продуктів з додаванням білків, включно з гідролізованими білками різного тваринного походження, назва харчового продукту має вказувати на наявність у ньому таких білків та їх походження (частина шоста статті 11 Закону).

Приклад доданих білків: альбумін, колаген, казеїн.

Інформація про заміну інгредієнта

У маркуванні харчових продуктів, у яких певний компонент або інгредієнт, щодо якого споживач очікує, що він використовується звичайним чином або що він природно міститься у харчовому продукті, був замінений іншим компонентом або інгредієнтом, додатково до переліку інгредієнтів має чітко зазначатися компонент або інгредієнт, використаний для повної або часткової заміни:

1) поруч з назвою продукту;

2) з використанням розміру шрифту, в якому висота малих літер становить не менше 75 відсотків висоти малих літер без виносних елементів у назві продукту і не менше мінімального розміру шрифту, встановленого Законом (частина п'ята статті 11 Закону).

Це положення стосується випадків, коли пересічний споживач очікує, що певний харчовий продукт, як правило, виробляється з певним інгредієнтом або певний інгредієнт природно присутній у цьому харчовому продукті, проте вони були замінені оператором ринку харчових продуктів іншим компонентом або іншим інгредієнтом.

Приклад: соус песто з петрушки; піца, для якої очікується наявність зображеного на упаковці сиру, тоді як сир замінений іншим продуктом, з іншою назвою, виготовленим із сировини, яка використовується для заміни молока, повністю або частково.

Інформація про додану воду

У випадку м'ясних продуктів та м'ясних напівфабрикатів у формі порізаного чи порційного м'яса, туш чи їх частин, назва харчового продукту має вказувати на наявність доданої води, якщо додана вода перевищує 5% маси готового продукту. Таке ж правило застосовується до рибних продуктів і готових рибних продуктів у формі шматків, порцій, філе або цілого рибного продукту (частина сьома статті 11 Закону).

Сформоване м'ясо / сформована риба

На м'ясні продукти, м'ясні напівфабрикати та рибні продукти, які можуть справляти враження цілого шматка м'яса чи риби, але насправді складаються з різних шматків, поєднаних іншими інгредієнтами, включно з харчовими добавками та харчовими ензимами, або в інший спосіб, має бути нанесений такий напис: **«сформоване зі шматків м'яса»** або **«сформоване зі шматків риби»** (частина восьма статті 11 Закону).

Приклад: м'ясний биток, сформований зі шматків м'яса; філе, сформоване зі шматків риби

Інформація про неїстівні оболонки

У разі використання в ковбасах і сосисках неїстівних оболонок надання інформації про це є обов'язковим (частина дев'ята статті 11 Закону).

Приклад: ковбаса в неїстівній оболонці, оболонка неїстівна

2. Перелік інгредієнтів

(статті 12, 13 Закону)

Перелік інгредієнтів має включати всі інгредієнти харчового продукту в порядку зменшення їх маси станом на момент їх використання у процесі виробництва харчового продукту.

Перелік інгредієнтів наводиться під заголовком, що складається з або включає в себе слово «Склад» або «Інгредієнти».

Приклад: томатний соус з оливками до пасти по-італійськи (Склад: томати (85%), оливки (7%), оливкова олія, цибуля, спеції (гірчиця, селера), (...), регулятор кислотності – лимонна кислота (E330)).

Вимога щодо надання переліку інгредієнтів **не поширюється** на такі харчові продукти:

1) **свіжі фрукти і овочі**, включаючи картоплю, які не піддавалися чищенню, подрібненню чи будь-якому іншому процесу обробки;

2) **воду питну** з додаванням діоксиду вуглецю, якщо назва харчового продукту містить інформацію про стан води за рівнем насичення діоксидом вуглецю або якщо діоксид вуглецю є невід'ємною складовою води;

3) **ферментовані оцти**, вироблені з одного виду сировини, без використання інших інгредієнтів;

4) **продукти переробки молока**: сир, вершкове масло, ферментовані молоко та вершки, кисломолочні продукти, у тому числі сир кисломолочний, йогурт, кефір, ряжанка, сметана, у процесі виробництва яких не використовувалися ніякі інші інгредієнти, крім заквасочних культур, харчових ензимів та культур мікроорганізмів, наявність яких є необхідною для процесу виробництва; сири, крім свіжих або плавлених, до яких додана сіль, необхідна для процесу виробництва;

5) **харчові продукти, що складаються з одного інгредієнта**, якщо назва харчового продукту збігається з назвою інгредієнта або дає змогу однозначно визначити цей інгредієнт;

6) напої із вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць.

3. Речовини та харчові продукти, які спричиняють алергічні реакції або непереносимість (алергени)

(стаття 15 Закону)

Обов'язковою для зазначення є інформація про вміст алергенів, які використовуються у виробництві або приготуванні харчового продукту і залишаються присутніми у готовому продукті, навіть у зміненій формі

Перелік речовин та харчових продуктів, які спричиняють алергічні реакції або непереносимість та назви яких зазначаються і виділяються на маркуванні, міститься у Додатку № 1 до Закону.

До таких речовин та харчових продуктів відносяться:

1. Злаки, що містять глютен, а саме: пшениця (пшениця спельта та камут), жито, ячмінь, овес або їх гібридні види та продукти з них, крім:

1) сиропів з глюкози на основі пшениці, включно з декстрозою;

2) мальтодекстринів на основі пшениці;

3) сиропів з глюкози на основі ячменю;

4) зернових, що використовуються для виробництва спиртових дистилятів.

2. Ракоподібні та продукти з ракоподібних.

3. Яйця та продукти з яєць.

4. Риба та продукти з риби, крім:

1) риб'ячого желатину, що використовується як носій для вітамінів або каротиноїдних препаратів;

2) риб'ячого желатину або риб'ячого клею, що використовується як освітлювач для пива та вина.

5. Арахіс та продукти з арахісу.

6. Соеві боби та продукти з них, крім:

1) повністю рафінованих соєвої олії та жиру;

2) природних змішаних токоферолів (E306), природного D-альфа-токоферолу, природного D-альфа-токоферолу ацетату та природного D-альфа-токоферолу сукцинату, джерелом яких є соя;

3) фітостеролів та ефірів фітостеролів, що походять з рослинної олії, джерелом якої є соя;

4) рослинного ефіру станолу, виробленого зі стеролів рослинної олії, джерелом якої є соя.

7. Молоко та продукти з молока (включаючи лактозу), крім:

1) сироватки, що використовується для виробництва спиртових дистилятів;

2) лактитолу.

8. Горіхи, а саме: мигдаль (*Amygdalus communis* L.), лісовий горіх (*Corylus avellana*), горіх волоський (грецький) (*Juglans regia*), кеш'ю (*Anacardium occidentale*), пекан (*Carya illinoensis* (Wangenh.) K. Koch), бразильський горіх (*Bertholletia excelsa*), фісташка (*Pistacia vera*), макадамія або горіхи Квінсленда (*Macadamia ternifolia*), продукти з цих горіхів, крім горіхів, що

використовуються для виробництва алкогольних продуктів перегонки.

9. Селера та продукти з селери.

10. Гірчиця та продукти з гірчиці.

11. Насіння кунжуту та продукти з насіння кунжуту.

12. Двоокис сірки та сульфіти у концентрації понад 10 міліграмів на кілограм або 10 міліграмів на літр в розрахунку на сумарний обсяг оксиду сірки (SO₂), що розраховуються для продуктів, які пропонуються як готові до споживання або відновлені згідно з інструкціями виробників.

13. Люпин та продукти з люпину.

14. Молюски та продукти з молюсків.

У разі існування наукового обґрунтування МОЗ може затверджувати зміни до цього переліку, доповнюючи його речовинами і харчовими продуктами.

Інформація про алергени має бути вказана у переліку інгредієнтів з **чітким зазначенням назви речовини або харчового продукту відповідно до наведеного переліку алергенів**

Приклад: казеїн (молоко), тофу (соя), майонез (яйця)

Назва речовини або харчового продукту має бути **виділена певним шрифтом, стилем, кольоровим фоном тощо**, завдяки чому вона чітко відрізнятиметься від решти інгредієнтів у переліку.

Виділення назви речовини або харчового продукту, наведеного в Додатку №1 до Закону, серед решти інгредієнтів у переліку інгредієнтів відбувається у **спосіб, визначений оператором ринку харчових продуктів, відповідальним за інформацію про харчовий продукт**.

Приклад: має бути виділена або повна назва інгредієнта (борошно пшеничне вищого сорту), або офіційна назва інгредієнта (БОРОШНО ПШЕНИЧНЕ вищого сорту), або назва речовини (борошно пшеничне вищого сорту, борошно пшеничне вищого сорту (ПШЕНИЦЯ)).

За відсутності переліку інгредієнтів, подаючи інформацію про алергени необхідно включати слово **«містить»** перед назвою речовини або харчового продукту згідно з переліком, наведеним у Додатку №1 до Закону.

Зазначення інформації про алергени **не вимагається** у випадках, **коли назва харчового продукту чітко посилається на речовину чи харчовий продукт**, про який іде мова.

Приклад: арахісове масло, молоко, масло вершкове, соєве борошно

Рішення про надання та умови надання **інформації про можливу або випадкову присутність** у харчових продуктах речовин або продуктів, що спричиняють алергічні реакції або непереносимість, приймається оператором ринку харчових продуктів,

відповідальним за інформацію про харчовий продукт, *у добровільному порядку*.

Оператори ринку можуть добровільно використовувати маркування *«вироблено на потужності, де використовується...»* або *«може містити»* або *«не підходить для...»*, щоб повідомити про ризик ненавмисної присутності алергену (наприклад, молоко, яйця, арахіс, мигдаль) у харчовому продукті внаслідок випадкового потрапляння алергену в продукт або через перехресне забруднення при переході виробництва від одного продукту до іншого.

Ці твердження слід використовувати після того, як буде проведена оцінка ризику та вважається, що існує значний і реальний ризик для споживача з харчовою алергією або харчовою непереносимістю. Дані твердження не повинні використовуватися як заміна належної гігієни та практики безпеки.

Оператор ринку харчових продуктів може використовувати рекомендацію на етикетці продукту, щоб пояснити, яким чином алергени зазначені у списку інгредієнтів.

Приклад: *«Порада щодо алергенів: алергенами є інгредієнти, позначені жирним шрифтом»* або *«Порада щодо алергенів: щодо алергенів, включаючи крупи, що містять глютен, див. інгредієнти, виділені синім кольором»*.

4. Кількісне зазначення певних інгредієнтів

(стаття 16 Закону)

Кількість окремого інгредієнта або категорії інгредієнтів, використаних у виробництві або приготуванні харчового продукту, зазначається у маркуванні **в обов'язковому порядку**, якщо:

1) назва даного інгредієнта або категорії інгредієнтів зазначена у назві харчового продукту або зазвичай асоціюється споживачем з назвою харчового продукту;

2) назва даного інгредієнта або категорії інгредієнтів виділяється у маркуванні словесно або графічно;

3) зазначення назви даного інгредієнта або категорії інгредієнтів є суттєвим для того, щоб охарактеризувати харчовий продукт та вирізнити його серед продуктів, з якими його можна сплутати через його назву та/або зовнішній вигляд.

Приклад: у випадку, якщо на упаковці злакового батончика намальована малина або полуниця, необхідно вказати скільки відсотків малини або полуниці міститься у такому харчовому продукті.

Кількісне зазначення інгредієнтів або категорій інгредієнтів харчового продукту **не вимагається:**

1) для інгредієнта або категорії інгредієнтів:

кількість яких зазначається відповідно до частини п'ятої статті 17 Закону;

які використовуються у малих кількостях з метою надання смаку та аромату; або

вміст яких не впливає на вибір споживача, оскільки коливання кількості інгредієнта або категорії інгредієнтів не є істотним для того, щоб охарактеризувати харчовий продукт чи вирізнити його серед інших аналогічних харчових продуктів;

2) якщо нормативно-правовим актом або, за його відсутності, національним стандартом визначена кількість інгредієнта або категорії інгредієнтів без вимоги зазначення переліку інгредієнтів у маркуванні; або

3) у випадках, передбачених пунктами 4 і 5 розділу I додатка № 6 до Закону.

Зазначення кількості інгредієнта або категорії інгредієнта:

1) виражається у відсотках, що відповідає кількості інгредієнта або інгредієнтів під час його/їх використання;

2) зазначається в назві або відразу після назви харчового продукту або в переліку інгредієнтів поруч з відповідним інгредієнтом або категорією інгредієнтів.

Приклад: томатний соус з оливками (Склад: томати (80%), оливки (10%), (...)).

5. Кількість харчового продукту

(стаття 17 Закону)

У маркуванні фасованого харчового продукту зазначається його номінальна кількість, виражена у літрах, сантілітрах, мілілітрах, кілограмах або грамах чи в інших одиницях вимірювання об'єму або маси

- для рідких харчових продуктів – в одиницях вимірювання об'єму;
- для інших харчових продуктів – в одиницях вимірювання маси;
- для олій, маргаринів м'яких, майонезів, молока питного та продуктів його переробки, вершків, кисломолочних продуктів, меду – в одиницях вимірювання маси або об'єму за вибором оператора ринку харчових продуктів, відповідального за інформацію про харчовий продукт.

Інформація про номінальну кількість **не є обов'язковою** для харчових продуктів:

- 1) які можуть значно втрачати об'єм або масу, які продаються поштучно, маса чи об'єм яких визначається у присутності покупця;
- 2) кількість яких є меншою за 5 грамів або 5 мілілітрів, крім прянощів і трав;
- 3) які, зазвичай, продаються поштучно, за умови що кількість одиниць товару є добре

видимою і легко піддається підрахунку, або якщо такий підрахунок є неможливим – кількість одиниць (штук), зазначена у маркуванні.

Якщо твердий харчовий продукт перебуває в рідкому середовищі, зазначається також маса продукту без урахування маси рідини. Якщо харчовий продукт вкритий крижаною глазур'ю (для заморожених продуктів), маса харчового продукту не повинна включати масу крижаної глазури.

Рідким середовищем вважаються рідини та харчові продукти, що можуть бути, зокрема, сумішами, а також перебувати у замороженому або швидкозамороженому стані, за умови що вони є лише доповненням до істотних елементів напівфабрикату, що пропонується споживачу, та не є вирішальним фактором для прийняття рішення споживачем про придбання такого харчового продукту: вода, водні сольові розчини, розсіл, водні розчини харчових кислот, оцет, водні розчини цукру, інших підсолоджуючих речовин, фруктові або овочеві соки – для плодоовочевої продукції.

Приклад: Оливки зелені без кісточки у пряному розсолі. Маса нетто продукту – 2,5 кг. Маса оливок – 2,3 кг.

6. Дата завершення мінімального терміну придатності (best before) або дата «вжити до» (use by)

(стаття 18 Закону)

Вибір зазначення мінімального терміну придатності («краще спожити до...», «краще спожити до кінця...» або дати «вжити до...» здійснюється оператором ринку харчових продуктів, відповідальним за інформацію про харчовий продукт, з урахуванням мікробіологічних властивостей певного харчового продукту

Дата завершення мінімального терміну придатності зазначається з дотриманням таких вимог:

1) перед датою зазначаються слова «Краще спожити до...», якщо дата вказує на день, або «Краще спожити до кінця...» – в інших випадках;

2) безпосередньо після слів, наведених у пункті 1, зазначається дата або посилання на місце, де на маркуванні зазначена дата;

3) за потреби після інформації, передбаченої пунктами 1 і 2, зазначаються умови зберігання, яких необхідно дотримуватися, щоб харчовий продукт не втратив своїх властивостей до спливу встановленого строку;

4) дата складається з дня, місяця та, за потреби, року у незакодованій формі у зазначеному порядку, між цифрами

проставляються розділові знаки (крапка, скісна риска, дефіс тощо) або інтервал.

При цьому:

- якщо харчовий продукт зберігається не більше трьох місяців, у даті достатньо вказати день і місяць;
- якщо харчовий продукт зберігається більше трьох місяців, але менше 18 місяців, у даті достатньо вказати місяць і рік;
- якщо харчовий продукт зберігається понад 18 місяців, у даті достатньо вказати рік.

Мінімальний термін придатності зазначається добровільно за вибором оператора ринку для таких продуктів:

- свіжі фрукти й овочі, включаючи картоплю, які не очищені від шкіри, не порізані, і не оброблені іншим аналогічним чином, крім пророщеного насіння та інших аналогічних продуктів, таких як пророщені бобові культури;
- вина, лікерні вина, ігристі вина, ароматизовані вина та інші аналогічні продукти, вироблені з фруктів, (крім винограду) та напої, вироблені з винограду та виноградного суслу, що класифікуються за кодом 2206 00 згідно з УКТ ЗЕД;

- напої, що містять 10 і більше відсотків об'ємних одиниць спирту;
- хлібобулочні або кондитерські вироби, які зазвичай споживаються протягом 24 годин з моменту випікання;
- оцет;
- харчова сіль;
- цукор у твердому стані;
- кондитерські вироби, які складаються практично виключно з ароматизованих та/або підфарбованих цукрів;
- жувальна гумка та інші аналогічні продукти для жування.

Для харчових продуктів, які через свої мікробіологічні властивості є такими, що швидко псуються, і тому після завершення короткого періоду часу можуть вважатися небезпечними для здоров'я людини, замість дати завершення мінімального терміну придатності зазначається дата «вжити до...».

Дата **«вжити до...»** – граничний термін (календарна дата) споживання харчових продуктів, які через свої мікробіологічні властивості є швидкопсувними, *визначена оператором ринку харчових продуктів, відповідальним за інформацію про харчовий продукт*, після спливу якої харчовий продукт може вважатися небезпечним для здоров'я людини.

Дата **«вжити до...»** зазначається у такий спосіб:

1) перед датою зазначаються слова «вжити до...»;

2) безпосередньо після цих слів зазначається дата або посилання на місце, де на маркуванні зазначена дата. Після цієї інформації зазначаються спеціальні умови зберігання, яких необхідно дотримуватися, щоб харчовий продукт не втратив своїх властивостей до зазначеної дати;

3) дата складається з дня, місяця та, за потреби, року у незакодованій формі: у зазначеному порядку між цифрами проставляються розділові знаки (крапка, скісна риска, дефіс тощо) або інтервал;

4) дата «вжити до...» зазначається окремо на кожній фасованій одиниці харчового продукту або порції.

Приклад: на упаковці з печивом може бути зазначено:

«Краще спожити до липня 2021» / «Краще спожити до 18.09.2021» / «Дата «краще спожити до» зазначена на дні коробки».

Упаковка з м'ясом сирым міститиме позначення:

«Вжити до 21.03.2021» / «Дата «Вжити до» зазначена на пакуванні».

7. Будь-які спеціальні умови зберігання та/або умови використання

(стаття 19 Закону)

Якщо харчові продукти потребують спеціальних умов зберігання та/або умов використання, такі умови мають бути зазначені в інформації про харчовий продукт.

За відсутності особливих умов зберігання та/або умов використання харчових продуктів, оператор ринку на власний розсуд, за бажанням (необов'язково) у маркуванні може зазначити **«Особливі умови зберігання: відсутні»**.

Для забезпечення належного зберігання та використання харчових продуктів після відкриття упаковки в інформації про харчовий продукт може зазначатися інформація про умови зберігання та/або строк споживання після відкриття упаковки.

Приклад: зазначення на упаковці: «зберігати за температури від 2°C до 4°C»; «зберігати за температури 4±2°C»; «зберігати в прохолодному і сухому місці. Захищати від прямих сонячних променів»; «після відкриття упаковки зберігати в холодильнику та спожити протягом 48 годин не пізніше дати «вжити до».

8. Оператор ринку харчових продуктів, що відповідає за інформацію про харчовий продукт

Відповідно до пункту 55 частини першої статті 1 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» **оператор ринку харчових продуктів** – суб'єкт господарювання, який провадить діяльність з метою або без мети отримання прибутку та в управлінні якого перебувають потужності, на яких здійснюється первинне виробництво, виробництво, реалізація та/або обіг харчових продуктів та/або інших об'єктів санітарних заходів, і який відповідає за виконання вимог цього Закону та законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів. До операторів ринку належать фізичні особи, якщо вони провадять діяльність з метою або без мети отримання прибутку та займаються виробництвом та/або обігом харчових продуктів або інших об'єктів санітарних заходів. Оператором ринку також вважається агропродовольчий ринок.

Оператор ринку харчових продуктів, відповідальний за інформацію про харчовий продукт, – оператор ринку харчових продуктів, під найменуванням якого харчовий продукт вводиться та перебуває в обігу, а для імпортованих харчових продуктів – імпортер. (п. 16 частини першої статті 1 Закону).

Якщо імпортований харчовий продукт фасується або пакується не імпортером, а іншим суб'єктом господарювання на території України, то на маркуванні як оператора ринку харчових продуктів, відповідального за інформацію про цей харчовий продукт, слід зазначити фасувальника чи пакувальника, якщо він вводить в обіг харчовий продукт.

Закон не вимагає зазначення напису, що передує інформації про оператора ринку харчових продуктів, а саме словосполучення «оператор ринку харчових продуктів, відповідальний за інформацію про харчовий продукт».

Також Закон не містить спеціальної статті, яка б окремо врегульовувала норму щодо найменування та місцезнаходження оператора ринку харчових продуктів, відповідального за інформацію про харчовий продукт, а для імпортованих харчових продуктів – найменування та місцезнаходження імпортера.

9. Країна походження або місце походження харчового продукту

(стаття 20 Закону)

Країною походження вважається країна, в якій харчовий продукт був **повністю вироблений** або, якщо у виробництві було залучено більше однієї країни, країна, **де харчовий продукт пройшов достатню, економічно обґрунтовану переробку.**

Приклад: Кенійська кави – якщо кавове зерно походить з Кенії, але обсмажування проводилось у Гамбурзі, необхідно зазначити «Країна походження основного інгредієнта – Кенія. Країна походження продукту – Німеччина»

Місце походження – **місце, звідки походить харчовий продукт**, яке не є країною походження. Найменування та місцезнаходження оператора ринку харчових продуктів у маркуванні не може вважатися назвою країни походження або місця походження харчового продукту.

Приклад: «Карпатський чай», «Херсонські кавуни».

Зазначення країни походження або місця походження харчового продукту є обов'язковим у таких випадках:

1) якщо неповідомлення цієї інформації може ввести споживача в оману;

2) для окремих типів м'яса, що класифікується за кодами УКТ ЗЕД 0203 Свинина свіжа, охолоджена або заморожена; 0204 Баранина або козлятина свіжа, охолоджена або заморожена; 0207 М'ясо та

їстівні субпродукти свійської птиці, зазначеної в товарній позиції за кодом УКТ ЗЕД 0105 (свіже, охолоджене або заморожене).

Приклад: якщо на упаковці зображена Пізанська вежа або прапор Італії, зазначення країни походження є обов'язковим.

У разі, якщо зазначені країна походження або місце походження харчового продукту не збігаються з країною походження або місцем походження основного інгредієнта, необхідно вказати:

1) країну походження або місце походження основного інгредієнта; або

2) зазначення, що країна походження або місце походження основного інгредієнта відрізняється від країни походження або місця походження харчового продукту.

Порядок і спеціальні вимоги до маркування харчових продуктів, а також Перелік харчових продуктів, для яких обов'язковим є зазначення країни походження або місця походження, затверджено наказом Мінекономіки від 01 квітня 2021 р. № 679 «Про затвердження Порядку і спеціальних вимог до маркування харчових продуктів, а також Переліку харчових продуктів, для яких обов'язковим є зазначення країни походження або місця походження».

10. Інструкції з використання харчових продуктів

(стаття 21 Закону)

Інструкції з використання або приготування харчових продуктів повинні містити інформацію, достатню для використання харчового продукту споживачем за призначенням.

Приклад: інструкція з заварювання чаю; використання духовки або мікрохвильової печі для приготування певного харчового продукту та зазначення часу, необхідного для приготування.

Інструкції з використання мають бути позначені словами та числами. Піктограми або символи (мікрохвильова піч, сковорідка) можуть використовуватися лише як додаткові позначення до використаних слів та чисел.

11. Вміст спирту

(стаття 22 Закону)

Для напоїв з вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць повинна бути надана інформація щодо фактичного вмісту спирту у напої

Вимога щодо надання інформації про фактичний вміст спирту не стосується продукції, що відповідає коду 2204 згідно з УКТ ЗЕД (вино).

Фактичний вміст спирту за об'ємом у напоях, що містять понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць спирту, позначається числом з не більш як однією цифрою після десяткової

коми, після якого розміщується символ «% об.», якому можуть передувати слова «вміст спирту», «алкоголь» або аббревіатура «алк.».

Вміст спирту визначається при температурі 20°C.

Допустимі відхилення у зазначенні об'ємної частки спирту, виражені в абсолютному значенні, наведені у таблиці. Вони застосовуються, не обмежуючи допустимі відхилення, що впливають з інших методів аналізу для визначення об'ємних одиниць спирту.

Опис напою	Допустимі відхилення
1. Пиво із солоду (солодове), що відповідає коду УКТ ЗЕД 220300, вміст спирту в якому не перевищує 5,5 % об.; неігристі напої, що відповідають коду УКТ ЗЕД 220600, вироблені з винограду	0,5 % об.
2. Пиво із солоду (солодове), що відповідає коду УКТ ЗЕД 220300, вміст спирту в якому перевищує 5,5 % об.; ігристі напої, що відповідають коду УКТ ЗЕД 220600, вироблені з винограду, сидри, перрі (грушеві напої), фруктові вина та інші аналогічні напої, вироблені з інших, ніж виноград, фруктів (ігристі та напівігристі); напій медовий	1 % об.
3. Напої, що містять мочені фрукти або частини рослин	1,5 % об.
4. Будь-які інші напої, які містять понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць спирту	0,3 % об.

12. Інформація про поживну цінність харчового продукту

(статті 23, 24 Закону)

Обов'язкова інформація про поживну цінність харчових продуктів має включати інформацію про:

- 1) енергетичну цінність (кДж та ккал);
- 2) вміст жирів, насичених жирів, вуглеводів, цукрів, білків та солі (у грамах).

За потреби поряд з інформацією про поживну цінність може розміщуватися напис про те, що наявність солі зумовлена виключно вмістом натрію, який має природне походження, а не додавався у процесі виробництва харчового продукту.

Зміст обов'язкової інформації про поживну цінність харчових продуктів може бути доповнено зазначенням вмісту однієї або декількох таких речовин:

- 1) мононенасичені жири;
- 2) поліненасичені жири;
- 3) поліюли;
- 4) крохмаль;
- 5) харчові волокна;
- 6) вітаміни або мінеральні речовини, наведені в Додатку № 9 до Закону, якщо вони містяться в харчовому продукті у значних кількостях.

Значення енергетичної цінності та кількості поживних речовин вказуються для харчових продуктів у тому стані, в якому вони запропоновані для реалізації

Зазначення енергетичної цінності може стосуватися харчових продуктів після їх приготування, за умови надання достатньо докладних інструкцій щодо приготування цих продуктів для цілей споживання.

Величини енергетичної цінності харчового продукту та кількості поживних речовин – це середні значення, обчислені за допомогою одного або декількох таких методів залежно від вибору оператора ринку харчових продуктів:

- 1) аналіз харчових продуктів, проведений виробником;
- 2) обчислення, виконані з використанням добре відомих або фактичних середніх значень (величин) інгредієнтів;
- 3) обчислення, виконані з використанням загально встановлених і прийнятих даних.

Вимоги статей 23–27 Закону (щодо інформації про поживну цінність харчових продуктів, енергетичну цінність та кількості поживних речовин) не застосовуються до дієтичних добавок та води природної мінеральної.

Надання інформації про поживну цінність харчових продуктів

(Додаток № 11 до Закону)

Для надання інформації про поживну цінність харчових продуктів використовуються такі одиниці виміру, як кілоджоулі (кДж) та кілокалорії (ккал) – для показників енергетичної цінності, грами (г), міліграми (мг), мікрограми (мкг) – для показників маси, при цьому порядок зазначення інформації має бути у формі таблиці, за відсутності вільного місця інформація наводиться у форматі рядків.

Енергетична цінність	кДж/ккал
Жири	г
з них:	
насичені	г
мононенасичені	г
поліненасичені	г
Вуглеводи	г
з них:	
цукри	г
поліоли	г
крохмаль	г
Харчові волокна	г
Білки	г
Сіль	г
Вітаміни та мінеральні речовини	одиниці виміру, визначені пунктом 1 розділу I додатка № 9 до Закону

Перелік харчових продуктів, на які не поширюється вимога щодо зазначення обов'язкової інформації про поживну цінність, міститься у Додатку № 4 до Закону і включає в себе:

1. Неперероблені продукти, що складаються з одного інгредієнта або однієї категорії інгредієнтів.
2. Перероблені продукти, які піддавалися лише одному виду переробки – дозріванню, що складаються з одного інгредієнта або однієї категорії інгредієнтів.

3. Вода питна, у тому числі вода, до якої додано лише діоксид вуглецю та/або ароматизатори.
4. Трави, прянощі або їх суміші.
5. Сіль та її замінники.
6. Столові підсолоджувачі.
7. Кавові екстракти та екстракти цикорію, цілі або мелені зерна кави, цілі або мелені зерна кави без кофеїну.
8. Трав'яні та фруктові настоянки, чай, чай без кофеїну, розчинний чай або чайний екстракт, розчинний чай або чайний екстракт без

кофеїну, які не містять інших доданих інгредієнтів, крім ароматизаторів, що не змінюють поживну цінність чаю.

9. Ферментовані оцти та замітники оцту, включаючи ті, в яких єдиними доданими інгредієнтами є ароматизатори.

10. Ароматизатори.

11. Харчові добавки.

12. Допоміжні матеріали для переробки.

13. Харчові ензими.

14. Желатин.

15. Згущувачі.

16. Дріжджі.

17. Жувальна гумка.

18. Харчові продукти в упаковці або контейнерах, найбільша поверхня яких має площу менше 25 квадратних сантиметрів.

19. Харчові продукти, у тому числі харчові продукти, вироблені вручну, що постачаються виробником у малих обсягах безпосередньо кінцевому споживачеві або місцевим підприємствам роздрібною торгівлі, які, у свою чергу, постачають їх кінцевому споживачу.

20. Напої з вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць.

21. Дієтичні добавки.

Якщо інформація про поживну цінність харчових продуктів, визначених у Додатку № 4 до Закону, вказується оператором ринку у добровільному порядку, можна вказати лише ті показники, які фактично містяться в харчовому продукті.

Перевідні коефіцієнти для обчислення показників енергетичної цінності

(Додаток № 10 до Закону)

Вуглеводи (крім поліолів)	17 кДж/г - 4 ккал/г
Поліоли	10 кДж/г - 2,4 ккал/г
Білки	17 кДж/г - 4 ккал/г
Жири	37 кДж/г - 9 ккал/г
Тригліцериди (тріацилгліцерини)	25 кДж/г - 6 ккал/г
Спирт (етиловий спирт)	29 кДж/г - 7 ккал/г
Органічні кислоти	13 кДж/г - 3 ккал/г
Харчові волокна	8 кДж/г - 2 ккал/г
Еритритол	0 кДж/г - 0 ккал/г

13. Позначення, що ідентифікує партію або лот, до якої (якого) належить харчовий продукт

(стаття 27¹ Закону)

Харчовий продукт може бути введений в обіг та перебувати в обігу лише у разі, якщо він супроводжується позначенням, що ідентифікує партію або лот, до якої (якого) належить такий харчовий продукт.

Ці вимоги **не застосовуються**:

1) до первинної продукції, яка після відправлення з первинного виробництва:

а) реалізується та/або поставляється на склад тимчасового зберігання та/або до потужності з її обробки чи пакування;

б) транспортується до потужності з її переробки та/або обробки;

в) зібрана для негайної переробки та/або обробки;

2) якщо в місцях продажу кінцевому споживачу нефасований харчовий продукт фасується на прохання споживача або для продажу в зазначеному місці;

3) до упаковки та контейнерів, найбільша поверхня яких має площу менше 10 квадратних сантиметрів;

4) до індивідуальних порцій морозива. При цьому позначення, що ідентифікує партію (лот) морозива, до якої (якого) воно належить, наноситься на гуртову упаковку.

Партія (лот) визначається оператором ринку, який здійснює виробництво або пакування харчового продукту, або оператором ринку, який першим вводить харчовий продукт в обіг.

За визначення і нанесення/зазначення позначення відповідають вищевказані оператори ринку.

Позначенню повинна передувати **велика літера «L» латинської абетки**, крім випадків, якщо таке позначення чітко відрізняється від інших позначень на етикетці (стікері).

Для фасованих харчових продуктів позначення та, за потреби, велика літера «L» латинської абетки наносяться на упаковку або на етикетку (стікер), доданий до нього.

Для нефасованих харчових продуктів позначення та, за потреби, велика літера «L» латинської абетки наносяться на упаковку або на контейнер, а в разі їх відсутності зазначаються в документах, що супроводжують харчовий продукт.

Позначення, що ідентифікує партію або лот, до якої (якого) належить харчовий продукт, повинно легко розпізнаватися, бути чітким (розбірливим) і нанесеним у спосіб, що унеможливило його видалення.

Як виняток, нанесення позначення, що ідентифікує партію або лот, не є обов'язковим, якщо етикетка (стікер) уже містить інформацію про мінімальний термін

придатності харчового продукту або дату «вжити до...», що складається щонайменше з дня і місяця у зазначеному порядку та у незакодованій формі.

14. Обов'язкова додаткова інформація про дитяче харчування

(стаття 6¹ Закону)

У маркуванні поряд з назвою дитячого харчування зазначається вік дитини, з якого вона може споживати такий продукт.

У маркуванні дитячого харчування, що потребує додаткової підготовки до споживання, зазначається інформація про спосіб приготування та/або використання такого харчового продукту, а також, якщо це має значення, – позначка щодо важливості дотримання цього способу.

У маркуванні харчових продуктів для спеціальних медичних цілей, яке використовується для дитячого харчування, зазначаються особливі харчові потреби, функціональні стани та/або захворювання, за наявності яких рекомендовано вживати такі харчові продукти.

Крім обов'язкової інформації про поживну цінність, передбаченої частиною першою статті 23 Закону, **обов'язкова інформація про поживну цінність включає:**

1) для дитячих сумішей початкових та дитячих сумішей для подальшого годування – кількість кожної мінеральної речовини (крім молібдену) і кожного вітаміну;

2) для дитячих сумішей початкових – кількість холіну, інозитулу та карнітину.

Як виняток із вимог Закону, **обов'язкова інформація про поживну цінність дитячих**

сумішей початкових та дитячих сумішей для подальшого годування:

1) не може включати зазначення кількості солі;

2) зазначається на упаковці або тарі в повному обсязі, незалежно від розміру їх найбільшої поверхні;

3) не може повторюватися у маркуванні;

4) може бути доповнена інформацією про: кількість компонентів білка, вуглеводів або жирів;

співвідношення сироваткового білка та казеїну;

кількість інших речовин, якщо такі речовини не визначені частинами четвертою і п'ятою статті 6¹ Закону та додавання яких дозволено МОЗ.

Енергетична цінність і кількість поживних речовин у маркуванні дитячих сумішей початкових та дитячих сумішей для подальшого годування:

1) зазначаються у розрахунку на 100 мілілітрів готового до вживання дитячого харчування після приготування відповідно до інструкції виробника. Ця інформація може додатково зазначатися у розрахунку на 100 грамів дитячого харчування, що пропонується кінцевому споживачу;

2) не зазначаються як відсоток відповідних референсних величин споживання, встановлених законодавством про безпечність та окремі показники якості харчових

продуктів. Проте, крім зазначення енергетичної цінності і кількості поживних речовин у розрахунку на 100 мілілітрів готового до вживання дитячого харчування, у маркуванні дитячих сумішей для подальшого годування може наводитися інформація про вміст вітамінів і мінералів, яка виражається як відсоток відповідних референсних величин споживання.

Обов'язкова інформація про поживну цінність дитячих сумішей початкових та дитячих сумішей для подальшого годування, зазначення якої не передбачено Законом для інших харчових продуктів, розміщується у маркуванні після обов'язкової інформації про поживну цінність дитячого харчування, передбаченої частинами першою і другою статті 23 Закону.

У маркуванні **зазначається інформація про спосіб приготування та/або використання та про умови зберігання, а також попередження про небезпеку для здоров'я дитини у разі невідповідного приготування або зберігання.**

У маркуванні, представленні та рекламі дитячих сумішей початкових та дитячих сумішей для подальшого годування:

- **зазначається інформація про безумовну перевагу грудного вигодовування;**

- **не можуть використовуватися малюнки/фото дітей грудного віку, інші малюнки або текст, які ідеалізують такі**

харчові продукти (допускаються графічні зображення для полегшення впізнаваності, а також для ілюстрації методів приготування таких харчових продуктів);

- **не повинні міститися слова «гуманізований», «материнський», «адаптований»** або будь-які однокореневі слова чи похідні від них будь-якою мовою;

- повинні бути такими, що дають змогу споживачам чітко їх розрізнити.

У маркуванні дитячих сумішей початкових зазначається інформація:

1) про те, що дитяча суміш призначена для дітей грудного віку від народження, якщо вони не годуються грудним молоком;

2) про переваги грудного вигодовування та рекомендації про використання такого харчового продукту виключно за порадою незалежних від операторів ринку осіб, які мають кваліфікацію в галузі медицини, харчування, фармації.

Перед зазначенням цієї інформації, розміщуються слова **«Важливе повідомлення»** або **«Важливо»**, або **«Важлива інформація»**. Ці вимоги поширюються також на представлення та рекламу дитячих сумішей початкових.

У маркуванні дитячих сумішей для подальшого годування зазначається інформація:

1) про придатність (призначення) харчового продукту тільки для дітей віком старше шести місяців;

2) про те, що такий харчовий продукт є лише частиною різноманітного харчування дитини;

3) про те, що такий харчовий продукт не повинен використовуватися як замітник грудного молока протягом перших шести місяців життя;

4) про те, що рішення про початок годування дитячою сумішшю для подальшого годування повинно прийматися на основі індивідуальних потреб організму дитини виключно за порадою незалежних від операторів ринку осіб, які мають кваліфікацію в галузі медицини, харчування, фармації.

15. Додаткова обов'язкова інформація про окремі типи або категорії харчових продуктів

Додатково до обов'язкової інформації, наведеної у попередніх пунктах, оператором ринку має бути надана інформація про окремі типи або категорії харчових продуктів.

Перелік харчових продуктів, інформація про які повинна містити додаткові дані

(Додаток № 2 до Закону)

Тип або категорія харчових продуктів	Додаткові дані
1. Харчові продукти, запаковані в середовищі певних газів	
1.1. Харчові продукти, строк придатності яких подовжено за допомогою консервуючих газів, використання яких дозволено законодавством	<i>«Запаковано в захисному середовищі»</i>
2. Харчові продукти, що містять підсолоджувачі	
2.1. Харчові продукти, що містять підсолоджувач або підсолоджувачі, використання яких дозволено законодавством	<i>«З підсолоджувачем (ами)»</i> Це словосполучення має супроводжувати назву харчового продукту, яку оператор ринку харчових продуктів використовує для власного харчового продукту
2.2. Харчові продукти, що містять доданий цукор або цукри і підсолоджувач, або підсолоджувачі, використання яких дозволено законодавством	<i>«З цукром (ами) та підсолоджувачем (ами)»</i> Це словосполучення має супроводжувати назву харчового продукту, яку оператор ринку харчових продуктів використовує для власного харчового продукту
2.3. Харчові продукти, що містять аспартам або сіль аспартам-ацесульфаму, використання яких дозволено законодавством	<i>«Містить аспартам (джерело фенілаланіну)»</i> (на етикетці, якщо аспартам або сіль аспартам-ацесульфаму зазначені в переліку інгредієнтів лише індексом відповідно до Європейської цифрової системи (E)) <i>«Містить джерело фенілаланіну»</i> (на етикетці, якщо аспартам або сіль аспартам-ацесульфаму зазначені в переліку інгредієнтів під своєю назвою)
2.4. Харчові продукти, що містять понад 10 відсотків доданих поліолів, використання яких дозволено законодавством	<i>«Надмірне споживання може спричинити послаблювальний ефект»</i>
3. Харчові продукти, що містять гліциризинову кислоту або амонієву сіль гліциризинової кислоти	
3.1. Кондитерські вироби або напої, що містять гліциризинову кислоту або амонієву сіль гліциризинової кислоти внаслідок додавання цих речовин або рослини локриці (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) в концентрації 100 міліграмів на 1 кілограм або 10 міліграмів на 1 літр чи більше	<i>«Містить локрицю»</i> (одразу після переліку інгредієнтів, якщо локриця не включена до переліку інгредієнтів і не зазначається в назві харчового продукту. За відсутності переліку інгредієнтів ці слова мають супроводжувати назву харчового продукту)

<p>3.2. Кондитерські вироби, що містять гліциризинову кислоту або амонієву сіль гліциризинової кислоти внаслідок додавання цих речовин або рослини локриці (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) в концентрації 4 грами на 1 кілограм або більше</p>	<p><i>«Містить локрицю. Людям, які мають гіпертонічну хворобу, слід уникати надмірного споживання»</i> (одразу після переліку інгредієнтів. За відсутності переліку інгредієнтів ці слова мають супроводжувати назву харчового продукту)</p>
<p>3.3. Напої, що містять гліциризинову кислоту або амонієву сіль гліциризинової кислоти внаслідок додавання цих речовин або рослини локриці (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) в концентрації 50 міліграмів на 1 кілограм або більше, чи 300 міліграмів на 1 літр або більше, якщо напої містять понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць спирту (Застосовується до харчових продуктів, готових до споживання або відновлених згідно з інструкціями виробника)</p>	<p><i>«Містить локрицю. Людям, які мають гіпертонічну хворобу, слід уникати надмірного споживання»</i> (одразу після переліку інгредієнтів. За відсутності переліку інгредієнтів ці слова мають супроводжувати назву харчового продукту)</p>
<p>4. Напої з високим вмістом кофеїну або харчові продукти із додаванням кофеїну</p>	
<p>4.1. Напої (крім напоїв на основі кави, чаю чи екстрактів кави або чаю, назва яких включає слово «кава» або «чай»), які: призначені для споживання без модифікації і містять кофеїн з будь-якого джерела в обсязі понад 150 міліграмів на 1 літр або у концентрованій або сухій формі та після відновлення містять кофеїн з будь-якого джерела в обсязі понад 150 міліграмів на 1 літр</p>	<p><i>«Високий вміст кофеїну. Не рекомендовано для дітей, вагітних жінок та жінок у період лактації»</i> (у тому самому полі видимості, що й назва напою, після чого у дужках зазначається вміст кофеїну в міліграмах на 100 мілілітрів)</p>
<p>4.2. Харчові продукти (крім напоїв), до яких кофеїн доданий з фізіологічною метою. <i>Наприклад: лід енергетичний</i></p>	<p><i>«Містить кофеїн. Не рекомендовано для дітей та вагітних жінок»</i> (у тому самому полі видимості, що й назва харчового продукту, після чого у дужках зазначається вміст кофеїну в грамах на 100 мілілітрів. У разі додавання до харчового продукту кофеїну як харчової добавки його вміст зазначається у розрахунку на порцію згідно з розміщеними у маркуванні рекомендаціями щодо добової норми споживання)</p>
<p>5. Харчові продукти з добавками фітостеролів, ефірів фітостеролів, фітостанолів та ефірів фітостанолів</p>	
<p>5.1. Харчові продукти або інгредієнти харчових продуктів з добавками фітостеролів, ефірів фітостеролів, фітостанолів або ефірів фітостанолів</p>	<p><i>«Із додаванням рослинних стеролів» або «Із додаванням рослинних станолів»</i> (у тому самому полі видимості, що й назва харчового продукту) Кількісний вміст доданих фітостеролів, ефірів фітостеролів, фітостанолів або ефірів фітостанолів (виражений у відсотках або у грамах вільних рослинних стеролів/рослинних станолів на 100 грамів або 100 мілілітрів харчового продукту) зазначається у переліку інгредієнтів Інформація про те, що харчовий продукт не призначений для людей, які не мають контролювати рівень холестерину в крові</p>

	<p>Інформація про те, що люди, які приймають ліки для зниження рівня холестерину в крові, мають споживати продукт лише під наглядом лікаря</p> <p>Добре видима інформація про те, що харчовий продукт, зважаючи на його поживні властивості, не рекомендований для вагітних жінок, жінок у період лактації та дітей віком до п'яти років</p> <p>Порада про споживання харчового продукту як складової частини збалансованого та різноманітного раціону, зокрема про регулярне споживання фруктів та овочів для підтримання в організмі належного рівня каротиноїдів</p> <p>Інформація про те, що слід уникати споживання добавок рослинних стеролів та рослинних станолів у кількості понад 3 грами на добу</p> <p>Визначення порції харчового продукту або інгредієнта харчового продукту (бажано в грамах або мілілітрах) із зазначенням кількісного вмісту рослинних стеролів та рослинних станолів у кожній порції</p>
6. Заморожене м'ясо, заморожені м'ясні напівфабрикати та заморожені неперероблені рибопродукти	
6.1. Заморожене м'ясо, заморожені м'ясні напівфабрикати та заморожені неперероблені рибопродукти	Дата замороження

16. Винятки з вимог щодо зазначення обов'язкової інформації про харчові продукти

Під час обігу фасованих харчових продуктів у скляних ємностях, призначених для повторного (багаторазового) використання, маркування яких виконане незмивними фарбами або позначками безпосередньо на самій ємності і його неможливо видалити, і які у зв'язку з цим не мають етикетки, кільцеподібних елементів пакування, обов'язковою для надання є лише *інформація про назву, алергени, кількість харчового продукту в установлених одиницях вимірювання, мінімальний термін придатності або дата «вжити до» та інформація про поживну цінність харчового продукту.*

Під час обігу фасованих харчових продуктів в упаковці або тарі невеликих розмірів, найбільша поверхня яких має площу менше 10 квадратних сантиметрів, обов'язковою для зазначення у маркуванні є лише інформація про назву, алергени, кількість харчового продукту в установлених одиницях вимірювання, мінімальний термін придатності або дата «вжити до».

Надання інформації щодо переліку інгредієнтів, кількості певних інгредієнтів або категорій інгредієнтів та інформації про поживну цінність не є обов'язковим для напоїв із вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць.

Особливості надання обов'язкової інформації про харчові продукти для нефасованих харчових продуктів

Оператори ринку харчових продуктів у межах своєї діяльності зобов'язані забезпечити, щоб інформація про нефасовані харчові продукти, призначені для кінцевого споживача або для постачання закладам громадського харчування, була передана операторам ринку харчових продуктів, які їх отримують, щоб забезпечити надання кінцевому споживачеві обов'язкової інформації про харчові продукти.

У разі якщо харчові продукти пропонуються до реалізації кінцевим споживачам або закладам громадського харчування нефасованими, якщо пакування харчових продуктів здійснюється безпосередньо в місці продажу на прохання споживача або якщо харчові продукти упаковуються чи фасуються в місці продажу для подальшої реалізації кінцевим споживачам у цьому місці продажу, обов'язковою для надання у спосіб, визначений оператором ринку харчових продуктів, є така інформація:

- 1) назва харчового продукту;
- 2) алергени.

Інша обов'язкова інформація для нефасованих харчових продуктів, що реалізуються кінцевому споживачу, надається оператором ринку харчових продуктів, який реалізує харчовий продукт, *на вимогу споживача*.

Така інформація може надаватися у супровідній документації чи в інший спосіб (у доступній наочній формі), встановлений для окремих видів харчових продуктів або в окремих сферах обслуговування.

Відповідно до Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 р. № 305, інформація про вміст у готових стравах поширених харчових алергенів повинна зазначатися в меню відповідно до норм харчування, бути зрозуміло та доступно надана здобувачам освіти/дітям, які мають алергічні реакції, їх батькам та іншим законним представникам. Біля меню розміщується інформація щодо розшифровки індексів харчових алергенів відповідно до норм харчування.

Інформація про наявність у складі готової страви/виробу алергену або непереносимої речовини обов'язково зазначається в меню відповідним індексом в дужках після назви готової страви/виробу (наприклад, сирники із сметаною (Л, МП), що вказує на наявність у страві лактози та молочних продуктів).

Заклади ресторанного господарства (кафе, ресторани, піцерії, фуд-корт) мають право визначати спосіб розміщення інформації про назву харчового продукту та алергени у видимий для споживача спосіб. Інша обов'язкова інформація надається на вимогу споживача.

Обов'язкова інформація про **нефасовані харчові продукти, продаж яких здійснюється дистанційно**, у тому числі з використанням засобів дистанційного зв'язку, до моменту придбання споживачем такого харчового продукту має містити інформацію про алергени.

Якщо **заморожені харчові продукти пропонуються до реалізації у нефасованому стані** (нефасовані харчові продукти, вкриті крижаною глазур'ю), кінцевому споживачу надається інформація про загальну кількість харчового продукту (з урахуванням кількості глазури) та кількість або відсотковий вміст крижаної глазури у такому харчовому продукті. При цьому оператори ринку харчових продуктів визначають номінальну кількість глазури з урахуванням метрологічних вимог до відхилень кількості твердого продукту та крижаної глазури від номінального значення, що встановлюються технічними регламентами або іншими нормативно-правовими актами, а за їх відсутності – національним чи міжнародним стандартом.

Розділ V

Розміщення та представлення обов'язкової інформації про харчові продукти

(стаття 8 Закону)

Обов'язкова інформація про харчові продукти:

1) повинна надаватися та бути легкодоступною для споживачів щодо всіх харчових продуктів;

2) розміщується на видному місці, має бути чіткою і розбірливою та, за потреби, наноситися у спосіб, що унеможливує її видалення;

3) не повинна приховуватися або спотворюватися іншою текстовою чи графічною інформацією.

Обов'язкова інформація про фасовані харчові продукти має міститися безпосередньо на упаковці або етикетці, приєднаній до неї.

Висота малих літер без виносних елементів у тексті, яким надається обов'язкова інформація про харчовий продукт, повинна дорівнювати або перевищувати 1,2 міліметра.

Вимірювання висоти малих літер без виносних елементів здійснюється відповідно до Додатка № 3 до Закону.

Визначення висоти малих літер без виносних елементів

Умовні позначення:

1 - верхня лінія малих літер з верхнім виносним елементом;

2 - верхня лінія великих літер;

3 - верхня лінія малих літер;

4 - нижня лінія шрифту;

5 - нижня лінія малих літер з нижнім виносним елементом;

6 - висота літер без виносних елементів;

7 - розмір шрифту.

У разі використання упаковки або тари, площа найбільшої поверхні якої менша за 80 квадратних сантиметрів, висота малих літер без виносних елементів повинна дорівнювати або перевищувати 0,9 міліметра.

Інформація щодо назви харчового продукту, кількості харчового продукту в установлених одиницях вимірювання та про вміст спирту, має наводитися в одному полі видимості.

Поле видимості – сукупність поверхонь упаковки, інформацію з яких можливо прочитати з однієї точки огляду.

Розділ VI

Вимоги до інформації про харчові продукти, продаж яких здійснюється дистанційно, у тому числі з використанням засобів дистанційного зв'язку

(стаття 9 Закону)

Обов'язкова інформація про фасовані харчові продукти, продаж яких здійснюється дистанційно (через інтернет, або за телефоном), крім інформації щодо мінімального терміну придатності або дати «вжити до», має бути доступною споживачу для ознайомлення до моменту продажу харчового продукту і розміщуватися у матеріалах, які супроводжують такі фасовані харчові продукти, або надаватися в інший спосіб, у тому числі з використанням засобів дистанційного зв'язку, визначений оператором ринку харчових продуктів.

Оператор ринку харчових продуктів не має права стягувати із споживача додаткову плату за надання обов'язкової інформації про харчові продукти в інший спосіб або засобами, відмінними від маркування.

На момент доставки (передачі) харчового продукту споживачу має бути наявною вся обов'язкова інформація про фасовані харчові продукти.

Обов'язкова інформація про нефасовані харчові продукти, продаж яких здійснюється дистанційно, у тому числі з використанням засобів дистанційного зв'язку, до моменту придбання споживачем такого харчового продукту має містити відомості щодо наявності алергенів у такому продукті.

Ці вимоги не поширюються на харчові продукти, продаж яких здійснюється через торговельні автомати.

Розділ VII

Мовні вимоги до інформації про харчові продукти

(стаття 10 Закону)

Обов'язкова інформація про харчові продукти надається державною мовою.

За рішенням оператора ринку харчових продуктів, відповідального за інформацію про харчовий продукт, поруч із текстом, викладеним державною мовою, може розміщуватися його переклад іншими мовами.

Маркування харчових продуктів, призначених для експорту, здійснюється згідно з умовами відповідної експортної угоди.

Знаки для товарів і послуг можуть наводитися у маркуванні у тому вигляді, в якому їм надана правова охорона в Україні відповідно до законодавства.

Вимоги до інформації про харчові продукти, що надається у добровільному порядку

(стаття 28 Закону)

Інформація про харчові продукти, що надається в добровільному порядку:

- 1) не повинна вводити споживачів в оману;
- 2) не повинна бути незрозумілою чи заплутаною для споживача;
- 3) за потреби має базуватися на відповідних наукових даних.

Інгредієнт харчового продукту може називатися **натуральним**, якщо він відповідає всім таким вимогам:

1) вироблений лише з рослин, водоростей, грибів, харчових продуктів тваринного походження, мікроорганізмів, води природної мінеральної, морських мінеральних відкладень, морської води;

2) вироблений виключно із застосуванням одного або декількох процесів:

фізичний (у тому числі екструзія, пастеризація, стерилізація), мікробіологічний, ферментативний. Ферментативний та мікробіологічний процеси заборонено використовувати для виробництва речовин, які не зустрічаються в природі;

використання та/або додавання води питної;

видалення одного або декількох компонентів;

коригування рівня рН.

Складний інгредієнт може називатися **натуральним**, за умови відповідності кожного його інгредієнта вищевказаним вимогам.

Якщо всі інгредієнти харчового продукту відповідають вищевказаним вимогам, у назві такого продукту може міститися зазначення **«виготовлений з натуральних інгредієнтів»** або інші похідні від нього.

Харчовий продукт може називатися **натуральним**, якщо він відповідає всім таким критеріям:

1) всі інгредієнти харчового продукту відповідають вищевказаним вимогам;

2) харчовий продукт вироблений виключно із застосуванням одного або декількох вищевказаних процесів;

3) процеси, із застосуванням яких вироблено харчовий продукт, істотно не змінюють початковий фізичний, хімічний чи біологічний стан інгредієнтів.

У маркуванні харчового продукту або інгредієнта може використовуватися слово *«вегетаріанський»* або його похідні та/або міститися зазначення, що харчовий продукт або інгредієнт *призначений для ово-лакто-вегетаріанців / для ово-вегетаріанців / для лакто-вегетаріанців*, якщо відповідає всім таким критеріям:

1) є харчовим продуктом, на жодній стадії виробництва якого не використовувалися інгредієнти тваринного походження, крім таких інгредієнтів чи похідних із них:

молоко, молочні продукти, молозиво (для ово-лакто-вегетаріанців та лакто-вегетаріанців);

яйця чи яєчні продукти, отримані від живих тварин (для ово-лакто-вегетаріанців та ово-вегетаріанців);

мед чи продукти бджільництва (прополіс, бджолиний віск тощо);

продукти, отримані з вовни живих тварин (ланолін тощо);

2) на всіх етапах виробництва та обігу вживалися всі необхідні заходи для уникнення наявності речовин, які не споживаються ово-лакто-вегетаріанцями / ово-вегетаріанцями / лакто-вегетаріанцями крім випадків ненавмисного потрапляння таких речовин;

3) операторами ринку харчових продуктів та/або особами, що діють за їхнім дорученням, не проводилися на тваринах будь-які дослідження харчового продукту або інгредієнта.

У маркуванні харчового продукту або інгредієнта може використовуватися слово

«веганський» або його похідні та/або міститися зазначення, що харчовий продукт або інгредієнт *призначені для веганців*, якщо він відповідає всім таким критеріям:

1) є харчовим продуктом, на жодній стадії виробництва якого не використовувалися інгредієнти тваринного походження;

2) на всіх етапах виробництва та обігу вживалися всі необхідні заходи для уникнення наявності речовин, які не споживаються веганцями, крім випадків ненавмисного потрапляння таких речовин;

3) операторами ринку харчових продуктів та/або особами, що діють за їхнім дорученням, не проводилися на тваринах будь-які дослідження харчового продукту або інгредієнта.

Інформація про харчові продукти, рішення про надання якої та порядок надання якої приймається оператором ринку харчових продуктів, відповідальним за інформацію про харчовий продукт, у добровільному порядку:

1) інформація про можливу або випадкову присутність у харчових продуктах речовин або продуктів, що спричиняють алергічні реакції або непереносимість;

2) за зверненням заінтересованих осіб (на основі наукового обґрунтування та/або відповідних положень законодавства Європейського Союзу, документів відповідних міжнародних організацій) – інформація, пов'язана з придатністю харчового продукту для споживання вегетаріанцями та веганцями;

3) значення і зазначення референсних величин споживання додатково до референсних величин споживання, наведених у додатку № 9 до Закону;

4) за зверненням заінтересованих осіб (на основі наукового обґрунтування та/або відповідних положень законодавства Європейського Союзу, документів відповідних міжнародних організацій) – перевідні коефіцієнти для обчислення енергетичної цінності додатково до наведених у додатку № 10 до Закону;

5) твердження про зниження ризику захворювання, твердження про користь для здоров'я, твердження про поживну цінність;

6) інформація про енергетичну цінність та кількість поживних речовин в іншій формі та/або представлена за допомогою графічних форм або символів.

Слово *«ремісничий»* та будь-які похідні від нього можуть використовуватися лише в інформації про ремісничі харчові продукти.

Інформація про харчові продукти, що надається в добровільному порядку, не повинна зазначатися у спосіб, що зменшує площу поверхні для надання обов'язкової інформації про харчові продукти.

Відповідальність операторів ринку харчових продуктів за порушення законодавства щодо надання споживачам інформації про харчові продукти

(стаття 30 Закону)

Оператори ринку харчових продуктів, винні у порушенні вимог Закону, несуть відповідальність у межах діяльності, яку вони провадять, відповідно до Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин».

Відповідно до статті 65 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»:

1) порушення встановлених законодавством вимог до надання інформації для споживачів щодо харчових продуктів, надання неточної, недостовірної та незрозумілої для споживачів інформації про харчовий продукт –

тягнуть за собою накладення штрафу на юридичних осіб у розмірі п'ятнадцяти мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб-підприємців – у розмірі десяти мінімальних заробітних плат;

2) зміна оператором ринку харчових продуктів інформації, що супроводжує харчовий продукт, у випадку, передбаченому статтею 5 Закону, –

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб у розмірі п'ятнадцяти мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб-підприємців – у розмірі десяти мінімальних заробітних плат;

3) реалізація харчових продуктів або кормів, маркування яких не відповідає законодавству, якщо це не створює загрози для життя та/або здоров'я людини або тварини, –

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб у розмірі п'яти мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб-підприємців – у розмірі трьох мінімальних заробітних плат;

4) реалізація харчових продуктів або кормів, маркування яких не відповідає законодавству, якщо це створює загрозу для життя та/або здоров'я людини або тварини, –

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб у розмірі тридцяти мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб-підприємців – у розмірі двадцяти мінімальних заробітних плат;

5) ненадання інформації споживачеві щодо речовин та харчових продуктів, які спричиняють алергічні реакції або непереносимість, –

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб у розмірі тридцяти мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб-підприємців – у розмірі двадцяти мінімальних заробітних плат.

Найпоширеніші запитання та відповіді на них

1) Як правильно в маркуванні вказувати одиниці вимірювання – тільки латиницею, тільки кирилицею, чи обов'язково одночасно латиницею та кирилицею?

Відповідь:

Відповідно до статті 10 Закону «Мовні вимоги до інформації про харчові продукти» обов'язкова інформація про харчові продукти надається державною мовою. За рішенням оператора ринку харчових продуктів, відповідального за інформацію про харчовий продукт, поруч із текстом, викладеним державною мовою, може розміщуватися його переклад іншими мовами. Маркування харчових продуктів, призначених для експорту, здійснюється згідно з умовами відповідної експортної угоди.

Відповідно до частини одинадцятої статті 6 Закону при наданні інформації про кількість харчового продукту, а також інших відомостей, що виражаються в одиницях вимірювання певних величин, застосовуються позначення одиниць вимірювання Міжнародної системи одиниць (SI), одиниці, що не входять до SI, але дозволені до використання центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері метрології та метрологічної діяльності, комбінації одиниць SI та дозволених позасистемних одиниць з

використанням літер українського алфавіту. Одночасно у маркуванні харчових продуктів можуть застосовуватися позначення одиниць вимірювання з використанням літер латинського чи грецького алфавіту.

Наприклад: 500 г (g), 1 л (L)

2) Чи обов'язкове маркування всіх продуктів БЕЗ ГМО?

Відповідь:

Наразі вимоги до маркування харчових продуктів позначками «з ГМО» або «без ГМО» містяться у частинах другій та третій статті 6 Закону:

«2. За наявності у харчовому продукті генетично модифікованих організмів (ГМО), якщо їх частка перевищує 0,9 відсотка в будь-якому інгредієнті харчового продукту, що містить, складається або вироблений з генетично модифікованих організмів, маркування харчового продукту повинно включати позначку «з ГМО».

3. Оператор ринку харчових продуктів, відповідальний за інформацію про харчовий продукт, *за бажанням може включити до маркування позначку «без ГМО»*. У такому разі відсутність ГМО у харчовому продукті має бути підтверджена відповідно до вимог законодавства про безпечність та окремі

показники якості харчових продуктів. Відсутність даних від постачальників про наявність в інгредієнтах харчового продукту ГМО є достатнім підтвердженням для нанесення такої позначки на харчовий продукт».

Після набрання чинності Закону України «Про державне регулювання генетично-інженерної діяльності та державний контроль за розміщенням на ринку генетично модифікованих організмів і продукції» (16 вересня 2026 р.) маркування генетично модифікованої продукції здійснюватиметься з урахуванням вимог цього Закону:

«Маркування ГМ-продукції включає інформацію про кожний інгредієнт продукту, який містить, складається або вироблений з ГМО.

Якщо будь-який інгредієнт продукту містить, складається або вироблений з ГМО, маркування такого продукту повинно містити позначку «З ГМО. Для незапакованого продукту позначка «З ГМО» зазначається у документах, що супроводжують такий продукт, або наноситься на окремі елементи його пакування.

Ці Вимоги не поширюються на продукцію, яка містить, складається або вироблена з ГМО, якщо частка ГМО у продукті, що складається з одного інгредієнта, або в будь-якому інгредієнті продукту, що складається з декількох інгредієнтів, не перевищує 0,9 відсотка, за умови що наявність ГМО є випадковою або технічно неминучою. У

такому разі суб'єкт господарювання надає на запит центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за розміщенням на ринку ГМО та ГМ-продукції, інформацію про вжиті заходи з метою уникнення наявності ГМО під час виробництва такого продукту.

У разі якщо при виробництві харчового продукту, який за своїм складом не містить і не складається з ГМО, використовуються інгредієнти та/або компоненти, що містили, склалися або вироблені з ГМО, у маркуванні такого продукту зазначається позначка «Без ГМО. Вироблено з використанням сировини, що містила ГМО».

Ці вимоги не поширюються на харчові продукти тваринного походження, виготовлені з частин, окремих органів та/або тканин тварин, для годування яких використовувалися корми, що містять, складаються або вироблені з ГМО.

Забороняється використання позначки «Без ГМО» у маркуванні продуктів, які за своїм складом не можуть містити ГМО та при виробництві яких використовувалася сировина, яка за своїм складом не може містити ГМО, крім випадків, передбачених частиною сьомою цієї статті.»

(частини четверта – дев'ята статті 26 Закону України «Про державне регулювання генетично-інженерної діяльності та державний контроль за розміщенням на ринку генетично модифікованих організмів і продукції»).

3) При використанні складного інгредієнту чи потрібно вказувати в складі готового продукту всі його складові, чи тільки основні (більше 2%)?

Відповідь:

При використанні складного інгредієнту вказуються всі його складові. Складний інгредієнт може бути включений до переліку інгредієнтів під своєю назвою, якщо така назва визначена нормативно-правовим актом або якщо вона є загально визнаною, відповідно до його загальної кількості в харчовому продукті, за якою одразу наводиться перелік його інгредієнтів (*частина друга статті 13 Закону*).

Допускається ненадання переліку інгредієнтів складного інгредієнта у таких випадках:

- 1) якщо склад складного інгредієнта визначений у нормативно-правовому акті або, за його відсутності, в національному стандарті та якщо він становить менше 2 відсотків обсягу готової продукції, крім харчових добавок згідно з пунктами 1–4 частини першої статті 14 Закону;
- 2) для складних інгредієнтів, що складаються з суміші прянощів та/або трав і становлять менше 2 відсотків обсягу готової продукції, крім харчових добавок згідно з пунктами 1–4 частини першої статті 14 Закону;
- 3) якщо складний інгредієнт є харчовим продуктом, щодо якого нормативно-правовим актом або, за його відсутності, національним стандартом не передбачено надання переліку

інгредієнтів (*частина третя статті 13 Закону*).

4) Які вимоги до маркування меду?

Відповідь:

На мед розповсюджуватимуться вимоги щодо надання обов'язково інформації споживачеві відповідно до Закону.

Окремо слід зазначити, що відповідно до Закону, при зазначенні номінальної кількості меду оператор ринку харчових продуктів, відповідальний за інформацію про харчовий продукт, може використовувати як одиниці вимірювання маси, так і одиниці вимірювання об'єму.

Водночас, наказом Мінагрополітики від 19 червня 2019 р. № 330 затверджено Вимоги до меду, що поширюються на маркування меду для забезпечення належної поінформованості споживачів (користувачів) та запобігання підприємницькій практиці, що вводить споживача в оману.

Крім того, мед віднесено до переліку харчових продуктів, для яких обов'язковим є зазначення країни походження або місця походження (наказ Мінекономіки від 01 квітня 2021 р. № 679).

Вищевказаним наказом затверджено Порядок і спеціальні вимоги до маркування харчових продуктів, для яких обов'язковим є зазначення країни походження або місця походження, зокрема, спеціальні вимоги до маркування меду:

1. Маркування меду має містити зазначення країни походження або місця походження, в якому мед було зібрано, а саме: «Мед, зібраний в: (назва країни)».

2. Якщо мед походить із декількох країн, маркування має містити одне із цих зазначень:

1) «Суміш меду, зібраного в Україні та (назви інших країн)»;

2) «Суміш меду, зібраного в (назви країн, крім України)».

5) Які вимоги до надання інформації щодо заморожених ягід?

Відповідь:

Спеціальних вимог до ягід на сьогодні не встановлено. Отже, мають виконуватися вимоги Закону, а також має бути надана інформація, необхідна для забезпечення простежуваності (номер партії та інші). У випадку, якщо ягоди є органічними, необхідно виконати вимоги Закону України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції».

У випадку, якщо ягоди продаються замороженими, має бути надана інформація про те, що вони є замороженими або швидкозамороженими.

Крім того, до швидкозаморожених харчових продуктів, призначених для споживання людиною, встановлено спеціальні гігієнічні вимоги, затверджені наказом Мінагрополітики від 14 вересня 2022 р. № 682.

Розділ IV вищевказаного наказу містить вимоги до пакування та маркування швидкозаморожених харчових продуктів.

Якщо ягоди складаються з одного інгредієнта (полуниця швидкозаморожена), перелік інгредієнтів у цьому випадку не потрібен.

Має бути надана інформація про:

алергени (якщо вони містяться серед інгредієнтів замороженої суміші),

номінальну кількість харчового продукту;

часові характеристики придатності;

будь-які особливі умови зберігання та/або умови використання;

країну походження або місце походження у випадках, якщо неповідомлення може ввести в оману;

номер партії;

інформація про поживну цінність, яка може містити додатково до загальної інформації про поживну цінність інформацію про вітаміни (для однокомпонентного продукту не потрібно).

б) Як правильно маркувати, наприклад, йогурт полуничний. Склад: молоко, наповнювач (полуниця, цукор, вода), молочнокислі бактерії. Відсоток наповнювача – 15%, в наповнювачі полуниці – 50%. Має бути зазначений вміст полуниці, бо в назві йогурт полуничний. Як правильно вказати?

Відповідь:

У випадку, якщо йогурт називається полуничним, то він має містити полуницю свіжу або заморожену. Якщо це наповнювач, то йогурт буде із полуничним наповнювачем, а не з полуницею. Полуничний наповнювач у даному випадку це складний інгредієнт – отже треба надати його склад.

7) Чи є обов'язковим розшифрування спецій та трав, що були використані у виробництві ковбасних виробів?

Відповідь:

Відповідно до частини II Додатку № 6 до Закону «Позначення певних інгредієнтів назвою категорії» у випадку, якщо маса прянощів або трав у харчовому продукті не перевищує 2 відсотки, вміст прянощів або трав можна зазначити словами «Прянощі» або «Пряна суміш», «Трава(и)» або «Суміш трав».

8) Чи необхідно вказувати країну виробника кожного інгредієнта?

Відповідь:

Такої вимоги Законом не встановлено.

Статтею 20 Закону встановлено основні вимоги щодо зазначення країни походження або місця походження харчового продукту.

У разі якщо зазначені країна походження або місце походження харчового продукту не збігаються з країною походження або місцем походження основного інгредієнта, необхідно:

зазначити країну походження або місце походження основного інгредієнта;

вказати, що країна походження або місце походження основного інгредієнта відрізняється від країни походження або місця походження харчового продукту.

9) Чи необхідно зазначити на маркуванні напис, що передує інформації про оператора ринку, відповідального за інформацію про харчовий продукт?

Відповідь:

Згідно з пунктом 8 частини першої статті 6 Закону обов'язковою до надання є інформація про найменування та місцезнаходження оператора ринку харчових продуктів, відповідального за інформацію про харчовий продукт, а для імпортованих харчових продуктів – найменування та місцезнаходження імпортера.

Законом не передбачено обов'язкове застосування словосполучення «оператор ринку харчових продуктів, відповідальний за інформацію про харчовий продукт» у маркуванні харчових продуктів.

Таким чином, найменування оператора ринку харчових продуктів, відповідального за інформацію про харчовий продукт, у маркуванні без додаткових позначень не суперечить вимогам Закону.

Водночас, доцільним є зазначення у маркуванні харчових продуктів інформації про те, що оператор ринку харчових

продуктів, відповідальний за інформацію про харчовий продукт, є імпортером.

10) Чи повинен напис про неїстівні оболонки безпосередньо супроводжувати назву ковбас і сосисок на всіх частинах маркування продукції?

Відповідь:

Відповідно до частини дев'ятої статті 11 Закону у разі використання в ковбасах і сосисках неїстівних оболонок надання інформації про це є обов'язковим.

Відповідно до логіки Закону надання відповідної інформації поряд із назвою, що розміщена в основному полі видимості, є достатнім.

11) Чи необхідно вказувати процентне співвідношення м'яса різних видів у ковбасних виробках?

Відповідь:

Відповідно до статті 12 Закону Перелік інгредієнтів має включати всі інгредієнти харчового продукту в порядку зменшення їх маси станом на момент їх використання у процесі виробництва харчового продукту.

При цьому відповідно до статті 16 Закону кількісне зазначення інгредієнтів, використаних у виробництві або приготуванні харчового продукту, зазначається у маркуванні в обов'язковому порядку, якщо:

1) назва даного інгредієнта або категорії інгредієнтів зазначена у назві харчового

продукту або зазвичай асоціюється споживачем з назвою харчового продукту;

2) назва даного інгредієнта або категорії інгредієнтів виділяється у маркуванні словесно або графічно;

3) зазначення назви даного інгредієнта або категорії інгредієнтів є суттєвим для того, щоб охарактеризувати харчовий продукт та вирізнити його серед продуктів, з якими його можна сплутати через його назву та/або зовнішній вигляд.

Наприклад: Склад: м'ясна сировина (70% свинина, 30% яловичина), (...).

12) Чи необхідно вказувати номер ДСТУ або ТУУ, відповідно до яких вироблено харчовий продукт?

Відповідь:

Закон не містить вимоги щодо зазначення ДСТУ або ТУУ на маркуванні.

Проте, якщо виробництво харчового продукту здійснено згідно ДСТУ, у розділі про вимоги до маркування якого вказано, що обов'язково має бути зазначено номер цього ДСТУ у маркуванні, то номер ДСТУ потрібно вказати, зазначивши номер редакції.

13) Порядок зазначення інформації про харчову цінність та про алергени для вагових овочів та фруктів

Відповідь:

Неперероблені продукти, що складаються з

одного інгредієнта або однієї категорії інгредієнтів, підпадають під перелік харчових продуктів, на які не поширюється вимога щодо зазначення обов'язкової інформації по поживну цінність (додаток № 4 до Закону).

Фрукти до переліку алергенів, що містяться у Додатку № 1 до Закону, не віднесені. Ні полуниця, ні апельсини не вважаються алергенами для вимог цього Закону.

14) Чи можна на маркуванні імпоротної продукції не зазначити назву і адресу виробника, а надати лише дані імпортера? Чи обов'язково зазначити країну походження для імпоротної продукції?

Відповідь:

Відповідно до статті 6 Закону для імпортованих харчових продуктів необхідно надати інформацію щодо найменування та місцезнаходження імпортера. Правила щодо позначення країни походження залежать від харчового продукту і розповсюджуватимуться на продукт, якщо відповідно до статті 20 Закону, відсутність відповідної інформації може ввести в оману, у випадку певних видів м'яса та у разі, якщо зазначені країна походження або місце походження харчового продукту не збігаються з країною походження або місцем походження основного інгредієнта. Ці вимоги розповсюджуються і на імпорт.

15) Як правильно маркувати м'ясо і субпродукти?

Відповідь:

Необхідно виконати вимоги статті 6 та 7 Закону, які стосуються надання обов'язкової інформації про харчовий продукт.

Назва харчового продукту повинна містити або супроводжуватися інформацією про фізичний стан продукту або спеціальну обробку, якій піддавався харчовий продукт (копчений, сиров'ялений, тощо).

Назва м'ясних продуктів, м'ясних напівфабрикатів та рибних продуктів, що містять додані білки, включно з гідролізованими білками різного тваринного походження, повинна включати інформацію про наявність таких білків із зазначенням їх походження.

Назва м'ясних продуктів та м'ясних напівфабрикатів у формі порізаного чи порційного м'яса, туш чи їх частин повинна включати інформацію про наявність доданої води, якщо додана вода становить більше 5 відсотків маси готового продукту. Ці вимоги поширюються на рибні продукти і готові рибні продукти у формі шматків, порцій, філе або цілого рибного продукту.

Назва м'ясних продуктів, м'ясних напівфабрикатів та рибних продуктів, що складаються з різних шматків, поєднаних іншими інгредієнтами, включно з харчовими добавками та харчовими ензимами, або в інший спосіб, але можуть справляти враження

цілого шматка м'яса чи риби, повинна містити зазначення «сформоване зі шматків м'яса» чи «сформоване зі шматків риби».

У разі використання в ковбасах і сосисках неїстівних оболонок надання інформації про це є обов'язковим.

Харчові продукти, строк придатності яких подовжено за допомогою консервуючих газів, використання яких дозволено законодавством повинні містити таке зазначення «Запаковано в захисному середовищі».

Відповідно до частини четвертої статті 18 Закону заморожене м'ясо та заморожені м'ясні напівфабрикати повинні містити інформацію про дату замороження.

У випадку необхідності, слід надати інформацію про те, що даний харчовий продукт був розморожений перед продажем.

Скелетні м'язи, у тому числі діафрагма та жувальні м'язи (крім серця, язика та м'язів голови), м'язи зап'ястка, передплесна та хвоста ссавців та птахів, придатні для споживання людиною разом з натурально включеними сполучними тканинами, якщо вони є інгредієнтом інших харчових продуктів, у яких загальний вміст жиру та сполучної тканини не перевищує нижченаведених значень маркується «М'ясо... « та назва(и) видів тварин, з яких походить м'ясо.

Максимальний вміст жиру та сполучної тканини для інгредієнтів, що позначаються словом «м'ясо»:

Види тварин	Вміст жиру	Співвідношення вмісту колагену до вмісту тваринних білків
М'ясо ссавців (крім кролів та свиней) та суміші м'яса різних тварин, в яких переважає м'ясо ссавців	25 %	25 %
М'ясо свиней	30 %	25 %
М'ясо птиці та кролів	15 %	10 %

Якщо наведені у таблиці максимальні значення перевищено, але при цьому задоволено всі інші критерії визначення «м'ясо», вміст м'яса має бути відповідно скоригований у бік зменшення, а в переліку інгредієнтів, крім м'яса, має зазначатися наявність жиру та/або сполучної тканини.

Під це визначення не підпадають харчові продукти, які підпадають під визначення «м'ясо механічного обвалювання».

Додаток № 5 до Закону містить спеціальні вимоги до позначення «Подрібнене (січене) м'ясо».

При маркуванні подрібненого (січеного) м'яса одразу після вказівки на склад харчового продукту необхідно зазначити таку інформацію (у відсотках):

«Вміст жиру менше...»;

«Співвідношення вмісту колагену до вмісту тваринних білків менше...».

Наприклад: Ковбаски для гриля «Смачні» зі свининою напівжирною знежиланою (80,67%), Співвідношення вмісту колагену до вмісту тваринних білків менше 15%. Вміст жиру менше 29%.

Фасовані харчові продукти, призначені для постачання кінцевому споживачу, що містять подрібнене (січене) м'ясо птиці або непарнокопитних, та м'ясні напівфабрикати, що містять м'ясо механічного обвалювання, повинні мати позначку про те, що такі харчові продукти мають бути приготовлені перед вживанням.

Вищеперераховані вимоги стосуються надання інформації споживачеві. Водночас, при маркуванні м'яса мають бути виконані вимоги щодо забезпечення простежуваності – номер партії, ідентифікаційна позначка, а також спеціальні вимоги до маркування м'яса, якщо такі встановлені законодавством.

Наказом Мінагрополітики від 14 вересня 2022 р. № 684 затверджено Вимоги до ідентифікаційної позначки та порядку її нанесення. Вимоги застосовуються до ідентифікаційної позначки, яка наноситься з метою забезпечення простежуваності на харчові продукти тваринного походження, та визначають порядок її нанесення.

Крім того, наказом Мінекономіки від 01 квітня 2021 р. № 679 затверджено Порядок і спеціальні вимоги до маркування харчових

продуктів, а також Перелік харчових продуктів, для яких обов'язковим є зазначення країни походження або місця походження.

Цей Порядок і спеціальні вимоги установлюють правила зазначення країни походження або місця походження в маркуванні, зокрема:

1) м'яса великої рогатої худоби, свіжого або охолодженого (код УКТ ЗЕД 0201);

2) м'яса великої рогатої худоби, мороженого (код УКТ ЗЕД 0202);

3) свинини свіжої, охолодженої та мороженої (код УКТ ЗЕД 0203);

4) баранини і козлятини свіжої, охолодженої та мороженої (код УКТ ЗЕД 0204);

5) їстівних субпродуктів великої рогатої худоби, свіжих або охолоджених (код УКТ ЗЕД 0206 10 95), або морожених (код УКТ ЗЕД 0206 29 91);

6) м'яса та їстівних субпродуктів свійської птиці (код УКТ ЗЕД 0207).

Разом з тим, наказом Мінагрополітики від 27 березня 2023 р. № 625 затверджено Вимоги до окремих показників якості для м'яса свійської птиці, розділом IV яких визначено вимоги до маркування та іншого надання інформації про м'ясо птиці.

16) Чи обов'язково вказувати строк вживання продукту після відкриття упаковки?

Відповідь:

Якщо така інформація є важливою для забезпечення належного зберігання та використання харчових продуктів, відповідно до статті 19 Закону вона має бути надана споживачеві.

17) Як визначити площу найбільшої поверхні, особливо коли йдеться про банки або пляшки?

Відповідь:

Найбільша поверхня упаковки або тари – це площа поверхні залежно від форми упаковки або тари:

для прямокутних – сторона, що має найбільшу площу;

для циліндричних або у формі пляшки – площа поверхні, крім верхівки, дна, фланців, ручок, горловини;

для сферичних – площа поверхні, крім дна, ручок, горловини.

18) Чи необхідно зазначити в переліку інгредієнтів створені наноматеріали? Чи існують винятки?

Відповідь:

Усі створені наноматеріали, що використовуються в якості інгредієнтів, мають бути чітко зазначені у переліку інгредієнтів.

Стаття 14 Закону встановлює винятки з вимоги про включення компонентів харчових продуктів до переліку інгредієнтів харчових

добавок, харчових ензимів, носіїв та допоміжних матеріалів для переробки.

Також ті самі винятки застосовуються для них, коли вони мають форму створених наноматеріалів.

19) Чи можна розмістити на етикетці інформацію: «ріпакова олія або пальмова олія, частково гідрогенізована», коли виробник варіює джерело рослинної олії?

Відповідь:

Ні, таке зазначення не буде відповідати вимогам Закону. Неможливо відобразити на етикетці інформацію, яка є недостатньо точною або конкретною щодо характеристик харчових продуктів, в результаті чого споживач може бути введений в оману.

20) Чи обов'язкове зазначення конкретної рослини, з якої походить олія, для будь-якого харчового продукту, що містить олії або жири рослинного походження, незалежно від кількості олії чи жиру в харчовому продукті?

Відповідь:

Так, відповідно до вимог Закону, зазначення конкретної рослини, з якої походить олія є обов'язковим, незалежно від кількості олії або жиру у відповідному харчовому продукті.

Рафіновані олії рослинного походження у переліку інгредієнтів можуть бути згруповані під позначкою «рослинні олії», одразу після якої наводиться перелік рослин, з яких вони

походять, після якого можуть зазначатися слова «у змінних пропорціях». У разі згрупування рослинні олії включаються до переліку інгредієнтів на основі загальної маси рослинних олій, що входять до складу харчового продукту.

21) Яким чином повинна надаватися інформація про кількість глазури для заморожених харчових продуктів?

Відповідь:

Відповідно до статті 17 Закону передбачено, що у випадку, якщо харчовий продукт вкритий крижаною глазуру (для заморожених продуктів), маса харчового продукту не повинна включати масу крижаної глазури.

Якщо заморожені харчові продукти пропонуються до реалізації у нефасованому стані (нефасовані харчові продукти, вкриті крижаною глазуру), кінцевому споживачу надається інформація про загальну кількість харчового продукту (з урахуванням кількості глазури) та кількість або відсотковий вміст крижаної глазури у такому харчовому продукті.

При цьому, оператори ринку харчових продуктів визначають номінальну кількість глазури з урахуванням метрологічних вимог до відхилень кількості твердого продукту та крижаної глазури від номінального значення, що встановлюються технічними регламентами або іншими нормативно-

правовими актами, а за їх відсутності – національним чи міжнародним стандартом.

22) У випадку зазначення інструкції з використання харчового продукту відповідно до статті 21 Закону, чи може оператор ринку харчових продуктів використовувати символ каstrулі або печі без слів «каstrуля» або «піч»?

Відповідь:

Ні, це неможливо. Обов'язкова інформація, така як інструкції з використання, повинна бути зазначена словами та цифрами. Використання піктограм або символів є лише додатковим засобом для вираження такої інформації.

23) Коли можна використовувати напис про те, що наявність солі обумовлена виключно вмістом природного натрію?

Відповідь:

Напис про те, що наявність солі обумовлена виключно наявністю природного натрію, може з'являтися в маркуванні харчових продуктів, до яких не додавали сіль, таких як молоко, овочі, м'ясо та риба.

Якщо сіль була додана під час переробки або як результат додавання інгредієнтів, що містять сіль, наприклад, шинка, сир, оливки, анчоуси тощо, такий напис використовувати не можна.

24) Чи можна в інформації про поживну цінність харчового продукту зазначити вміст інших поживних речовин, наприклад, «Омега-3 жирних кислот»?

Відповідь:

Ні. Інформація про поживну цінність наводиться в одному полі видимості і, з урахуванням положень додатку № 11 до Закону, та не може бути доповнена будь-якою додатковою інформацією.

Однак, якщо поживна речовина або інша речовина, щодо якої було розміщено твердження про поживну цінність чи про користь для здоров'я, не є частиною інформації про поживну цінність, кількість цієї поживної речовини чи іншої речовини повинна бути зазначена на маркуванні в безпосередній близькості від інформації про поживну цінність.

25) Що таке одиниця споживання? Чи можна використовувати піктограми для визначення порції? Чи може символ «≈» або «~», що означає «приблизно дорівнює», використовуватись для позначення кількості порцій в упаковці?

Відповідь:

«Одиниця споживання» повинна бути легко впізнаваною споживачем і означає одиницю, яку можна спожити окремо. Одиниця споживання не обов'язково представляє порцію. Наприклад, квадрат шоколадної плитки може бути одиницею споживання, але

порція повинна складати більше одного квадрату шоколадної плитки.

Символи або піктограми можуть бути використані для визначення порції або одиниці споживання. Закон вимагає лише, щоб одиниця споживання або порція була легко впізнаваною та кількісно вираженою на етикетці. У випадку використання символів або піктограм, їх значення не повинно вводити в оману споживача і бути зрозумілим.

Варіації кількості одиниць споживання або порцій в харчовому продукті можуть бути зазначені символом «≈» або «~», що означає «приблизно дорівнює», перед кількістю порцій або одиниць споживання.

26) Чи можна використовувати іконки для символічного зображення поживних речовин та/або енергії замість слів?

Відповідь:

Ні. Обов'язкова та добровільна інформація про харчові продукти повинна відповідати певному формату, який вимагає позначення енергетичної цінності та поживних речовин словами.

Загальний принцип, згідно з яким обов'язкова інформація повинна подаватися словами та цифрами, також стосується випадків, коли інформація про поживну цінність надається добровільно. Піктограми та символи можна використовувати додатково.

27) Для харчових продуктів, упакованих з рідиною, чи має інформація про поживну цінність відповідати продукту без рідини або продукту в цілому (з рідиною)?

Відповідь:

Тверді харчові продукти можуть перебувати у рідкому середовищі (наприклад, розсол, фруктовий сік) або в інших рідинах (наприклад, олія). Деякі споживачі вживають всю таку продукцію, а інші їдять лише зціджені продукти. У цьому контексті інформацію про поживну цінність бажано розраховувати для харчового продукту в цілому, тверді харчові продукти та рідина разом, коли є ймовірність, що продукт буде спожитий повністю. Ця інформація може бути у добровільному порядку доповнена інформацією про поживну цінність продукту без рідини. Щодо інших продуктів, для яких не передбачається споживання рідини, актуальним є надання інформація про поживну цінність продукту без рідини.

У будь-якому випадку, інформація про поживну цінність повинна чітко вказувати, чого вона стосується – продукту без рідини або продукту в цілому.

28) Що маєтись на увазі під основним інгредієнтом у харчовому продукті? Коли потрібно надавати інформацію про основний інгредієнт у харчовому продукті?

Відповідь:

Відповідно до пункту 19 статті 1 Закону основним інгредієнтом є інгредієнт або

інгредієнти харчового продукту, вміст яких у продукті перевищує 50 відсотків або які споживач зазвичай асоціює з назвою даного харчового продукту, для яких вимагається кількісне зазначення (у відсотках).

Наприклад, для харчового продукту «соус з оливками» в складі потрібно вказати кількісне значення оливок (20%).

Частиною другою статті 20 Закону встановлено, що у разі якщо зазначені країна походження або місце походження харчового продукту не збігаються з країною походження або місцем походження основного інгредієнта, необхідно:

1) зазначити країну походження або місце походження основного інгредієнта;

2) вказати, що країна походження або місце походження основного інгредієнта відрізняється від країни походження або місця походження харчового продукту.

Наприклад, якщо країною походження курки каррі на маркуванні вказана Ірландія, але курка не є ірландською, законодавчо вимагається також вказувати походження курки на маркуванні. Це робиться для того, щоб споживач не був введений в оману. Походження може бути вказано на маркуванні за допомогою тверджень / слів, зображень (карта), символів (прапорів), слів/термінів або кольорів/моделей, які стосуються географічного походження.

29) Яким чином зазначати дату «Вжити до» або «Краще спожити до» для харчових

продуктів, які можна зберігати за декількох режимів відповідно до нормативного документа, за яким цей продукт виробляється?

Відповідь:

Закон містить вимогу щодо необхідності зазначення інформації про мінімальний термін придатності (дата «Вжити до» або «Краще спожити до»).

У разі наявності декількох режимів зберігання продукту, мінімальний термін має бути зазначений для режиму, який витримується виробником при зберіганні й оперуванні продукту. В такому випадку в інформації про харчовий продукт має бути надана дата виробництва.

Приклад. Умови зберігання та строк придатності до споживання:

Режим 1 – за температури від 0°C до мінус 5°C включно – 3 місяці;

Режим 2 – за температури від мінус 6°C до мінус 11°C включно – 9 місяців;

Режим 3 – за температури від мінус 12°C до мінус 18°C включно – 12 місяців;

Режим 4 – за температури не вищої ніж 6°C та відносної вологості повітря не більшої, ніж 80% – не більше 10 діб.

Дата виробництва, дата «Вжити до» за умови зберігання при «режим X» та номер партії виробництва зазначені на упаковці (де X – це режим, який витримується виробником при зберіганні й оперуванні продукту).

30) Які вимоги до маркування води природної мінеральної?

Відповідь:

Маркування води природної мінеральної здійснюється відповідно до вимог Закону.

До води природної мінеральної не застосовуються вимоги статей 23-27 Закону (щодо зазначення інформації про поживну цінність).

Крім того, наказом Мінекономіки від 12 квітня 2021 р. № 741 затверджено Гігієнічні вимоги до виробництва та обігу вод природних мінеральних і вод джерельних, розділом V яких визначено вимоги до маркування води природної мінеральної.